

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 10.7.2014

2014/4073

C(2014)4713 final

Κύριε Υπουργέ,

Έχω την τιμή να επιστήσω την προσοχή σας στην εφαρμογή στην Ελληνική Δημοκρατία των άρθρων 6 παράγραφος 3, και 7 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας¹ και του άρθρου 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2001, σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων²

Η παράβαση αφορά α) τη μη συμμόρφωση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας («ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ») με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 5 παράγραφος 1 της οδηγίας για τη στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων («ΣΜΠΕ») και με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας για τους οικοτόπους επειδή η περιβαλλοντική μελέτη που αναφέρεται στο άρθρο 5 της οδηγίας 2001/42/ΕΚ δεν περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες που περιέχονται στο παράρτημα 1 της ίδιας οδηγίας και επειδή το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ δεν υποβλήθηκε σε διαδικασία δέουσας εκτίμησης των επιπτώσεων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ· β) τη μη συμμόρφωση ορισμένων έργων αιολικών πάρκων με τις υποχρεώσεις βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 3 της οδηγίας για τους οικοτόπους λόγω του ότι η δέουσα εκτίμηση που πραγματοποιήθηκε για τα έργα αυτά δεν έλαβε υπόψη τις συσσωρευτικές επιπτώσεις τους στις διάφορες περιοχές Natura2000· και γ) τη μη συμμόρφωση με το άρθρο 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση

¹ ΕΕ L 206, 22.7.1992, σ. 7

² ΕΕ L 197, 21.07.2001, σ. 30 - 37

Κύριο Ευάγγελο Βενιζέλο
Υπουργό Εξωτερικών
Βασιλίσσης Σοφίας 5
Greece - 10671 Αθήνα

δεδομένου ότι οι ελληνικές αρχές δεν υπέβαλαν στην Επιτροπή τα έγγραφα που είχε ζητήσει σε προηγούμενες επιστολές προκειμένου να εξακριβώσει τη συμμόρφωση με την οικεία περιβαλλοντική νομοθεσία της Ε.Ε.

Το Νομικό Πλαίσιο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας στην Ελληνική Δημοκρατία

Εθνικό επίπεδο: το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Δειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ (ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ)

Το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ, όπως και τα ΕΠΧΣΑΑ για άλλους τομείς (τουρισμός, βιομηχανία, ιχθυοκαλλιέργεια κ.λπ.) αποσκοπεί να καθορίσει προδιαγραφές και να συμπληρώσει το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Δειφόρου Ανάπτυξης. Το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ οριστικοποιήθηκε από το Υπουργείο Περιβάλλοντος τον Οκτώβριο του 2008 και δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως τον Δεκέμβριο του 2008 (49828/3.12.2008).

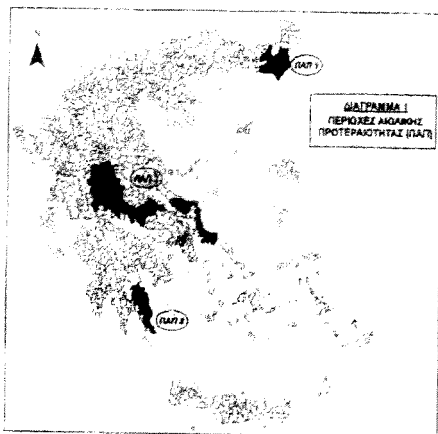
Το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ υποβλήθηκε σε στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) σύμφωνα με την οδηγία 2001/42/ΕΚ και τροποποιήθηκε σύμφωνα με τις συστάσεις της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η ΣΜΠΕ εγκρίθηκε με την ίδια απόφαση που εγκρίθηκε και το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ (άρθρο πρώτο στοιχείο α) για τη στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), άρθρο πρώτο στοιχείο β) για το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ].

Πρέπει να σημειωθεί ότι το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ πραγματοποιήθηκε σε εθνικό επίπεδο και αφορά αιολικές εγκαταστάσεις (Κεφάλαιο Β, άρθρα 4-11) και άλλες εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας υπό ανανεώσιμες πηγές

Ο χωροταξικός σχεδιασμός των αιολικών εγκαταστάσεων αποσκοπεί:

- α. Στον εντοπισμό, με βάση τα στοιχεία αιολικού δυναμικού, κατάλληλων περιοχών που θα επιτρέπουν ανάλογα με τις χωροταξικές και περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητές τους τη λειτουργία αιολικών εγκαταστάσεων και την επίτευξη οικονομικών κλίμακας στα απαιτούμενα δίκτυα.
- β. Στην καθιέρωση κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης που θα επιτρέπουν αφενός την δημιουργία βιώσιμων εγκαταστάσεων αιολικής ενέργειας και αφετέρου την αρμονική ένταξη τους στο φυσικό και ανθρώπινο περιβάλλον και στο τοπίο.
- γ. Στη δημιουργία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού χωροθέτησης των αιολικών εγκαταστάσεων, ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή ανταπόκριση στους στόχους των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών

Το άρθρο 5 (και το Παράρτημα Ι) καθορίζει Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (ΠΑΠ). Τρεις ΠΑΠ καθορίστηκαν μια εκ των οποίων είναι η περιοχή της Εύβοιας (που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας υπόθεσης)

Εικόνα 1: Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας στην Ελλάδα (σύμφωνα με το ΕΠΧΣ/ΑΑ-ΑΠΕ)

Το άρθρο 6 αναφέρει τις Περιοχές αποκλεισμού και τις ζώνες ασυμβατότητας για τη χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων όπως οι περιοχές απολύτου προστασίας της φύσης σύμφωνα με το Νόμο 1650/1986, οι Υγρότοποι Διεθνούς Σημασίας (Υγρότοποι Ραμσάρ), οι πυρήνες των εθνικών δρυμίων και των κηρυγμένων μνημείων της φύσης και των αισθητικών δασών και τα τμήματα των περιοχών που έχουν ενταχθεί ως τόποι κοινοτικής σημασίας στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000 σύμφωνα με την απόφαση 2006/613/ΕΚ της Επιτροπής όπου απαιτούνται οικότοποι προτεραιότητας

Το Παράρτημα II του ΕΠΧΣ/ΑΑ-ΑΠΕ αναφέρει τις ελάχιστες αποστάσεις, από περιοχές περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, που οι αιολικές εγκαταστάσεις πρέπει να τηρούν. Όσον αφορά τους Υγρότους Ραμσάρ (ορισμένοι εκ των οποίων έχουν χαρακτηριστεί και ως Ζώνες Ειδικής Προστασίας σύμφωνα με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών³) και τους οικοτόπους προτεραιότητας περιοχών που έχουν ενταχθεί στον κατάλογο των ΓΚΣ η ελάχιστη απόσταση εγκατάστασης από την ασύμβατη χρήση κρίνεται κατά περίπτωση στο πλαίσιο της ΕΠΟ.

Το άρθρο 6 δίνει επίσης ορισμένες γενικές κατευθύνσεις (πχ. Ενδείκνυται η αξιοποίηση / χρήση υφιστάμενων οδών για την εξυπηρέτηση των αιολικών πάρκων με τις απαραίτητες βελτιώσεις και επεκτάσεις, ο σχεδιασμός των έργων πρέπει να γίνεται κατά τρόπο ώστε να αποφεύγονται, κατά το δυνατόν, μεγάλοι βάρους και εκτεταμένες

³ ΕΕ L 20 της 26/01/2010, σ. 7 έως 25

εκσκαφές, πρέπει να εκτελούνται όλα τα απαραίτητα αντιπλημμυρικά έργα και έργα ανάσχεσης της διάβρωσης...) ενώ η παράγραφος 3 αναφέρει ότι επιτρέπεται η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.) ύπερα από τη σύνταξη ειδικής ορνιθολογικής μελέτης (ΕΟΜ) και σύμφωνα με τις ειδικότερες προϋποθέσεις και περιορισμούς που θα καθορίζονται στην οικεία πράξη έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.

Τα άρθρα 7, 8, 9 και 10 αναφέρουν τα Ειδικά κριτήρια χωροθέτησης αιολικών μονάδων στην ηπειρωτική χώρα, στο νησιωτικό χώρο, στην Αττική, και στο θαλάσσιο χώρο και τις οικιστικές ησίδες.

Τέλος, το άρθρο 11 αναφέρει ότι ο έλεγχος και η εφαρμογή των κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης αιολικών εγκαταστάσεων διενεργείται κατά το στάδιο χορήγησης της άδειας παραγωγής

Η Επιτροπή θα ήθελε να παρατηρήσει ότι σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία η Άδεια Παραγωγής εκδίδεται πριν εκτιμηθούν οι επιπτώσεις του έργου (π.χ. για έργα που ενδέχεται να επηρεάσουν μια περιοχή Natura 2000, η άδεια παραγωγής εκδίδεται πριν από τη δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων που αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ). Ωστόσο εάν η εν λόγω (μεταγενέστερη) εκτίμηση καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ένα έργο δεν μπορεί να εκτελεστεί σε συγκεκριμένη περιοχή (ή ότι υφιστάμενες ανεμογεννήτριες πρέπει να τοποθετηθούν σε άλλο σημείο) η Άδεια Παραγωγής μπορεί να τροποποιηθεί.

Εθνικό επίπεδο: Κοινή Υπουργική Απόφαση 8353/276/Ε103 της 23^{ης} Φεβρουαρίου 2012

Η συγκεκριμένη ΚΥΑ τροποποιεί και συμπληρώνει την υπ' αριθμ. 37338/1807/2010 ΚΥΑ " Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ" αλλά και το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ.

Το άρθρο 5B της ΚΥΑ περιέχει ορισμένα " Μέτρα ειδικής προστασίας για τη εγκατάσταση και λειτουργία Αιολικών Σταθμών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας" εκ των οποίων:

- Δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ εντός ΖΕΠ, των οποίων τα όρια ταυτίζονται με τα όρια των υδροτόπων Διεθνούς Σημασίας (Ραμσάρ). Εφόσον τα όρια μιας ΖΕΠ υπερβαίνουν τα όρια του οικείου υδροτόπου Ραμσάρ, τότε δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ σε ακτίνα τριών (3) χιλιομέτρων (εντός της ΖΕΠ) από τα όρια του υδροτόπου.
- Για την εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ εντός περισχών ΖΕΠ, με ορισμένα είδη χαρακτηρισμού πρέπει, η προβλεπόμενη ειδική οικολογική αξιολόγηση, να καθορίζει επαρκώς περιμετρική ζώνη αποκλεισμού από φοιλιές ή/και αποκίαις των προαναφερόμενων ειδών χαρακτηρισμού. Για τον καθορισμό αυτό λαμβάνονται υπόψη το μέγεθος και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του έργου, οι

θέσεις και το πλήθος φωλιών των εν λόγω ειδών, η ταξινόμηση των φωλιών σε ενεργές, ανενεργές και ιστορικές, η σημασία των αποικιών, η αποτύπωση των περιοχών τροφοληψίας των ειδών και των πτηνικών τους συνθησιών, η συσχέτιση αυτών με τη θέση εγκατάστασης των ανεμογεννητριών, τα μέτρα προστασίας και οι λοιπές ανάλογες παράμετροι. Οι επιπτώσεις στο πληθυσμό των ειδών χαρακτηρισμού που εξετάζονται στον καθορισμό της περιμετρικής ζώνης αποκλεισμού σε κάθε περίπτωση είναι: α) η θανάτωση ορνιθοπανίδας λόγω πρόσκρουσης (bird strike/ collision), β) αλλαγή στη δομή των ενδιαιτημάτων (change in habitat structure) και γ) εκτόπιση της ορνιθοπανίδας από ενδιαιτήματα (habitat displacement). Τα είδη χαρακτηρισμού είναι: *Gyps fulvus*, *Neophron percnopterus*, *Aegyptus monachus*, *Gypaetus barbatus*, *Aquila chrysaetos*, *Haliaeetus albicilla*, *Hieraetus fasciatus*, *Falco eleonorae*, *Ciconia nigra*, *Falco naumanni*, *Falco peregrinus*, *Circus aeruginosus*, *Circus pygargus*, *Hieraetus pennatus*, *Buteo rufinus*, *Falco biarmicus*, *Larus audouinii*, *Calonectris diomedea*, *Puffinus yelkouan*

- Περιλαμβάνεται η υποχρέωση για χρήση υπόγειων καλωδίων ρεύματος εφόσον είναι εφικτό
- Περιλαμβάνεται η υποχρέωση για τακτικό έλεγχο του χώρου του σταθμού (εβδομαδιαίω) ή και συχνότερο κατά περίπτωση) και απομάκρυνσης των νεκρών ζώων (κτηνοτροφικών κυρίως). η παρουσία των οποίων θα μπορούσε να προσελκύσει πτωματοφάγα αρπακτικά πτηνά
- Αιολικά πάρκα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, που βρίσκονται μέσα σε ΖΕΠ και είναι μεταναστευτικά περάσματα – στενωποί, πρέπει να διαθέτουν αυτοματοποιημένο σύστημα παύσης των ανεμογεννητριών και ενεργοποίησης μέσων αποτροπής, με σκοπό την προστασία της ορνιθοπανίδας και αποκφυγή ατυχημάτων. Οι περιοχές αυτές σήμερα είναι το Δέλτα Έβρου GR110006, Κύθηρα και γύρω νησίδες GR 300013 και Αντικύθηρα και γύρω νησίδες GR300012, Νότια Μάνη GR254008, καθώς και κάθε άλλη ΖΕΠ η οποία θα χαρακτηρίζεται στο μέλλον, σύμφωνα με την παράγραφο 4.2. του άρθρου 4 της υπ' αριθμ. 37338/1807/2010 κοινής υπουργικής απόφασης και είναι μεταναστευτικό πέρασμα – στενωπός

Περιφερειακό επίπεδο: Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ)

Τα ΠΠΧΣΑΑ βασίζονται στο ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ και θεσπίζουν υποχρεώσεις και κατευθυντήριες γραμμές σε περιφερειακό επίπεδο.

Τα Πλαίσια αυτά καταρτίζονται για κάθε Περιφέρεια της Χώρας και προσδιορίζουν με προοπτική 15 ετών τις βασικές προτεραιότητες και τις στρατηγικές επιλογές για την ολοκληρωμένη και αειφόρο ανάπτυξη του χώρου στο επίπεδο της περιφέρειας. Στην επιστολή της 20^{ης} Σεπτεμβρίου 2012 (που αφορά το ΕΥ Ρίφοι 3693/12) οι ελληνικές αρχές ανέφεραν ότι τα Πλαίσια αυτά πρέπει να εναρμονίζονται με τις κατευθύνσεις του Γενικού και των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και να εξειδικεύουν και να συμπληρώνουν τις βασικές προτεραιότητες και επιλογές τους

με στόχο τον καλύτερο συντονισμό των διαδικασιών χωροταξικού σχεδιασμού και επιλογών χωρικής ανάπτυξης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Γα εν λόγω Πλαίσια δεν υπαβλήθηκαν σε Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων διότι κατά την περίοδο εκπόνησης και θεσμοθέτησης τους (2002-2003) δεν ισχυαν οι διατάξεις σχετικά με την υλοποίηση και ΣΜΠΕ. Μια τέτοια ΣΜΠΕ θα εκπληθθεί ωστόσο κατά τη φάση αναθεωρήσεις των Πλαισίων.

Επίπεδο έργου: δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων

Τα έργα εγκατάστασης και λειτουργίας Αιολικών Σταθμών τα οποία είναι δυνατόν να επηρεάσουν σημαντικά μια περιοχή Natura2000 (καθεαυτό ή από κοινού με άλλα σχέδια) εκτιμούνται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις τους στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησής του. Τέτοια έργα μπορούν να εγκριθούν από τις αρμόδιες αρχές μόνον αφού βεβαιωθούν ότι δεν θα παραβιάζουν την ακεραιότητα του τόπου περι του οποίου πρόκειται.

Κατά τη φάση αξιολόγησης και έγκρισης των έργων αυτών, οι αρμόδιες αρχές πρέπει να τηρούν τις υποχρεώσεις που απορρέουν τόσο από το εθνικό επίπεδο (ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ και προαναφερόμενη ΚΥΑ) όσο και από το περιφερειακό (ΠΠΧΣΑΔ)

Οι διάφορες καταγγελίες

Οι Επιτροπή έχοντας γίνει αποδέκτης πολλών καταγγελιών αποφάσισε να ανοίξει διάφορους φακέλους EU Pilot:

- EU Pilot 2723/11 που αφορά αιολικά πάρκα στην Σκύρο
- EU Pilot 3693/12 που αφορά αιολικά πάρκα στην Εύβοια
- EU Pilot 3693/12 που αφορά αιολικά πάρκα στην Κρήτη
- EU Pilot 4432/12 που αφορά αιολικά πάρκα στα νησιά της Χίου. Λίμνη και Λέσβου

Πρέπει επίσης να υπενθυμιστεί ότι υπάρχει και ξεχωριστός φάκελος παραβίασης (2006/4976) που αφορά αιολικά πάρκα στη Λακωνία.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχει η Επιτροπή στη διάθεση της, οι αρμόδιες αρχές δεν έχουν ακόμη δώσει τελική έγκριση για τα έργα στη Σκύρο, στη Χίο, στη Λέσβο και στη Λίμνη. Ως εκ τούτου τα έργα αυτά δεν θα αποτελούν αντικείμενο της παρούσας πρόθεσης.

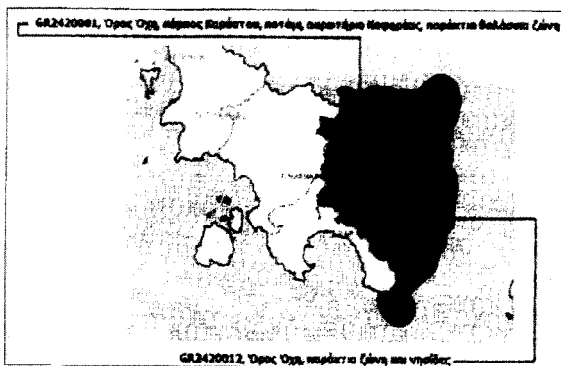
Όσον αφορά τις δύο άλλες καταγγελίες:

EU Pilot 3693/12 αιολικά πάρκα στην Εύβοια

1. Η καταγγελία

Η καταγγελία αφορά την υπάρχουσα και τη σχεδιαζόμενη εγκατάσταση 42 αιολικών πάρκων από διάφορες εταιρίες (βλ πίνακα Α) στην περιοχή Natura2000 GR2420012 "Όρος Οχη - Παράκτια Ζώνη και νησίδες" (που έχει χαρακτηριστεί ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας σύμφωνα με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ, συνολικής έκτασης 33.385,47 εκταρίων, 30% της περιοχής είναι θαλάσσια) και GR2420001 Όρος Οχη - Κάμπος Καρύστου - Ποτάμι - Ακρωτήριο Καφηρέας (προτεινόμενος Τύπος Κοινοτικής Σημασίας τον Απρίλιο 1997, και ΤΚΣ το Σεπτέμβριο 2006 - Με το Νόμο 3937/2011 «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» που δημοσιεύτηκε σε ΦΕΚ στις 31 Μαρτίου 2011 ο ΤΚΣ ορίστηκε από την Ελληνική Δημοκρατία ως Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ) σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 4 παράγραφος 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ).

Πρέπει να σημειωθεί ότι η ΕΖΔ ευρίσκεται εντός της ευρύτερης ΖΕΠ.

Εικόνα 2: Οι περιοχές Natura 2000 (η ΕΖΔ και η ευρύτερη ΖΕΠ)

Συνολικά 55 είδη πτηνών του παραρτήματος I είναι καταγεγραμμένα στο τυποποιημένο όντυπο δεδομένων (ΤΕΔ - περιλαμβάνονται πληροφορίες από τις ίδιες τις ελληνικές αρχές) της περιοχής Natura 2000. Σύμφωνα με την περιγραφή του τύπου ως σημαντικής περιοχής για τα πτηνά (ΙΒΑ) (βάσει της οποίας ο τύπος χαρακτηρίστηκε Ζώνη ειδικής προστασίας - ΖΕΠ), ο τύπος είναι ιδιαίτερα σημαντικός για αποδημητικά πτηνά και για τα είδη *Bubo bubo*, *Emberiza caesia* (μη θαλάσσια), καθώς και για τα είδη *Puffinus yelkouan* και *Larus audouinii* (θαλάσσια). Συνολικά 38 αποδημητικά πτηνά που δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I της οδηγίας για τα πτηνά έχουν επίσης καταγραφεί ως είδη με τακτική έλευση στην περιοχή.

Σύμφωνα με την περιγραφή του ΤΕΔ για την ειδική ζώνη διατήρησης (ΕΖΔ) «η οικολογική ποιότητα και σημασία της περιοχής προκύπτουν από τα ακόλουθα στοιχεία: 1) από την ποικιλία των τύπων οικοτόπων με ενδιαφέρουσες κοινότητες πανίδας και χλωρίδας· 2) από τον μεγάλο αριθμό πτηνών και αρπακτικών που έχουν καταγραφεί

στην περιοχή: 3) από την πλούσια ερπετοπανίδα της: 4) από τα καλοδιατηρημένα υδάτινα οικοσυστήματα όπως τα λιβάδια ποσειδωνίας στα βαθιά νερά και στην ακτογραμμή του ακρωτηρίου Καφηρέας. 5) Το φαράγγι του Δημοσάρι προτάθηκε να χαρακτηριστεί αισθητικό δάσος το 1986. ΑΛΛΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΜΕ ΑΓΓΙΟΛΟΓΙΑ Δ: τα είδη *Eriogonum concolor* (θηλαστικό) και *Bufo bufo* (αμφοβίο) και το είδος Μαίριον *monspessulianus* (ερπετό) προστατεύονται με το προεδρικό διάταγμα 67/81. Τα ακόλουθα ενδημικά φυτά περιλαμβάνονται στον κατάλογο της IUCN (Διεθνής Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης) για τα σπάνια και απειλούμενα είδη της Ελλάδας: *Impatiens subflorescens* (σπάνιο), *Paeonia masculia* ssp. *hellenica* (δεν προσδιορίζεται), *Cerastium tunemarkii* (δεν προσδιορίζεται), *Verbascum delphicum* (σπάνιο) και *Stachys euboica* (σπάνιο). Τα είδη *Sideritis euboica*, *Viola euboica*, *Arimetia johnsenii* και το υποείδος *Campanula celsii* ssp. *carystea* είναι ενδημικά στο νησί της Εύβοιας. Το είδος *anthemis cretica* ssp. *cretica* είναι ενδημικό των Βαλκανίων (σήμερα περιλαμβάνει τα είδη *A. ranachaiica* και *A. meteorica* που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της IUCN των απειλούμενων φυτών ως σπάνια και προστατεύονται από την ελληνική νομοθεσία - προεδρικό διάταγμα 67/81)»

Οι καταγγέλλοντες υποστηρίζουν ότι οι ελληνικές αρχές παραβίασαν το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ αφού δεν έλαβαν υπόψη, σε κανένα στάδιο της διαδικασίας, τις συσσωρευτικές επιπτώσεις των δικωδών έργων

2. Επικοινωνία με τις ελληνικές αρχές

Προκειμένου να λάβει τις απαραίτητες διευκρινήσεις η Επιτροπή απέστειλε, στις ελληνικές αρχές, επιστολές στις 22 Ιουνίου 2011 (μέσω της βίτης δεδομένων CHAP, με αριθμό CHAP(2011)01324), στις 10 Ιουλίου 2012 και στις 26 Φεβρουαρίου 2013 (μέσω της βίτης δεδομένων EU Pilot).

Στην επιστολή της 22^{ης} Ιουνίου 2011 η Επιτροπή ζήτησε:

- Να ενημερωθεί ποια και πόσα έργα (και από ποιες εταιρίες) κατασκευής αιολικών σταθμών σχεδιάζονται στην Εύβοια, πόσα από αυτά βρίσκονται εντός περιοχής Natura 2000 και πόσα διαθέτουν εγκεκριμένους Περιβαλλοντικούς όρους καθώς και την σχετική άδεια.
- Να ενημερωθεί εάν έχουν τηρηθεί οι διαδικασίες εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, γνωμοδότησης της αρμόδιας αρχής, διαβούλευσης και ενημέρωσης του κοινού, και έγκρισης περιβαλλοντικών όρων (σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), καθώς και να πληροφορηθεί για τον τρόπο με τον οποίο εκτιμήθηκαν οι επιπτώσεις τόσο των συνολικών σχεδίων για τη δημιουργία σταθμών αιολικής ενέργειας όσο και των μεμονωμένων έργων, σε σχέση με τους στόχους διατήρησης των περιοχών Natura GR2420001 και GR2420012. Η Επιτροπή ζήτησε επίσης να λάβει τα ανάλογα αντίγραφα.
- να λάβει χάρτες που να φανερώνουν τα όρια των περιοχών Natura και τις θέσεις όλων των αιολικών σταθμών (που έχουν ήδη κατασκευαστεί και που λειτουργούν, που έχουν ήδη κατασκευαστεί αλλά που δεν λειτουργούν, που δεν έχουν ήδη κατασκευαστεί αλλά που έχουν αδειοδοτηθεί και που δεν έχουν ήδη κατασκευαστεί και που δεν έχουν ακόμη αδειοδοτηθεί καθώς και χάρτες που να φανερώνουν την τοποθεσία των διάφορων

ανεμογεννητριών ανά εταιρία (με τον αριθμό της κάθε ανεμογεννήτριας ή/και την ονομασία της)

- να πληροφορηθεί εάν οι Ελληνικές αρχές έχουν πραγματοποιήσει/ σχεδιάζουν να πραγματοποιήσουν την εκτίμηση που προβλέπει η οδηγία 2001/42/ΕΚ σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων.

Στην επιστολή της 10ης Ιουλίου 2012 η Επιτροπή ζήτησε:

- Να πληροφορηθεί εάν έχουν εγκριθεί οι Π.Ο άλλων έργων στη συγκεκριμένη περιοχή (π.χ. της εταιρίας "Αιολικά Πάρκα Πλατανίτσου SA" συνολικής ισχύος 36 MW, της εταιρίας "Ελληνική Αιολική Ενεργειακή SA" συνολικής ισχύος 12 MW, της εταιρίας "TERNA Energy" συνολικής ισχύος 165 MW και της εταιρίας "RF Energy" συνολικής ισχύος 144 MW) εάν νέες εταιρίες σχεδιάζουν να κατασκευάσουν αιολικά πάρκα στην περιοχή (και πόσες διαθέτουν εγκεκριμένους Περιβαλλοντικούς όρους καθώς και την σχετική άδεια) καθώς και να ενημερωθεί για τον ακριβή αριθμό ανεμογεννητριών που αναμένεται να εγκατασταθούν εντός των διαφόρων περιοχών Natura2000 (για τη κάθε εταιρία)

- Να ενημερωθεί όσον αφορά το έργο της εταιρίας " DAMCO ENERGY A.E" για τον τρόπο με τον οποίο εκτιμήθηκαν οι συσσωρευτικές επιπτώσεις.

- να λάβει αντίγραφο της ΜΠΕ για το έργο της "Jaspers Energy" (Πόρτες - Πλακωτά και Σταυρός).

- να ενημερωθεί εάν ο Περιφερειακός Σχεδιασμός για την Εύβοια έχει υποβληθεί σε Στρατηγική Εκτίμηση των Επιπτώσεων σύμφωνα με την οδηγία 2011/92/ΕΚ και με ποιο τρόπο συνιπάρχει ο Σχεδιασμός αυτός με τον Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ.

Στις 26 Φεβρουαρίου 2013 η Επιτροπή έστειλε τις εξής επιπρόσθετες ερωτήσεις:

- να πληροφορηθεί εάν έχουν εγκριθεί οι Π.Ο άλλων αιολικών έργων στη συγκεκριμένη περιοχή, πέραν των ήδη εγκεκριμένων 18 αιολικών πάρκων, καθώς και εάν έχει ξεκινήσει η κατασκευή/λειτουργία άλλων αιολικών πέραν των 4

- να λάβει αντίγραφο των ΜΠΕ (και των αποφάσεων έγκρισης) όλων των έργων που έχουν ήδη εγκριθεί (στην απάντηση της 20^{ης} Σεπτεμβρίου οι ελληνικές αρχές πληροφόρησαν την Επιτροπή ότι 18 συνολικά Αιολικά Πάρκα είχαν εγκριθεί εκτός από την ΜΠΕ που αφορά την DAMCO. Η αποστολή θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ή με CD, ή να αποσταλούν μόνο τα τμήματα των ΜΠΕ που σχετίζονται άμεσα με τη δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων του άρθρου 6(3) της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (και ειδικά τα τμήματα των ΜΠΕ που αφορούν την εκτίμηση των συσσωρευτικών επιπτώσεων των 18 εγκεκριμένων αιολικών στις περιοχές GR2420001 "Όρος Όχη - Φυράγγι Δημοσάρι - Κάμπος Καρύστου Ποτάμι - Ακρωτήριο Καφηρείς" και GR2420012 "Όρος Όχη, παράκτια ζώνη και νησίδες")

- να λάβει πληροφορίες για το πώς θα γίνει η εκτίμηση των συσσωρευτικών επιπτώσεων και των υπολοίπων 25 αιολικών που έχουν λάβει άδεια παραγωγής

Με βάση τις διάφορες απαντήσεις που η Επιτροπή έλαβε από τις ελληνικές αρχές (στις 7 Σεπτεμβρίου 2011, 21 Σεπτεμβρίου 2012 και 3 Απριλίου 2013) η κατάσταση μπορεί να συνοψιστεί ως εξής:

- Η Περιοχή της Εύβοιας αποτελεί Περιοχή Αιολικής Προτεραιότητας (σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ). Ένας πολύ μεγάλος αριθμός (42) αιολικών πάρκων έχουν εγκατασταθεί ή σχεδιάζονται στην ευρύτερη περιοχή της Εύβοιας. Οι ελληνικές αρχές υπέβαλαν αναλυτική κατάσταση με την πορεία των αδειοδοτήσεων 42 έργων (από 11 ανεξάρτητους φορείς ανάπτυξης) στην οποία αναφέρεται ο αριθμός των ανεμογεννητριών που προκειται να εγκατασταθούν στην περιοχή Natura2000. Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει την επίκαιρη κατάσταση.

Πίνακας Α: Έργα εγκατάστασης αιολικών πάρκων στην περιοχή της Όχης- κατάσταση το Μάρτιο του 2013

Κατάσταση	Εταιρία	Συνολική Ισχύ του Αιολικού Πάρκου (MW)	Συνολικός αριθμός ανεμογεννητριών	Συνολικός αριθμός των αιολικών πάρκων στην περιοχή Natura2000
Άδεια Παραγωγή	Aioliki Platanistou	36	18	18
	RF Energy	21+30+18+21+39+12+18+15+6+18+18+30+18+30	100	98
	Quest Aioliki	13,8+11,5	11	11
Προβλεπόμενοι Όροι	Jasper Energy	24,4	29	29
	Aioliki Enoias	9,3+15,3	29	17
	Elliniki Aioliki En.	16,15+12	21	6
	Energeiaki Kalireos (Terna)	36+12+30+21+27+27	49	49
Άδεια εγκατάστασης	Jasper Energy	24,6	29	29
	Danco (Aiolika parka... SA)	13,8+13,8+16,1+29,9+29,9+18,4+32,2+27,6	78	78
Σε λειτουργία	Meltemi	3	2	2
	Rokas Aioliki	12,6+11,4+12,6	61	61

Με βάση τον πίνακα αυτό:

- ο Πάρκα που διαθέτουν Άδεια Παραγωγής (αρχικό στάδιο της διαδικασίας): 17 αιολικά πάρκα συνολικής ισχύος 355 MW με συνολικό αριθμό ανεμογεννητριών 129 (εκ των οποίων οι 127 βρίσκονται εντός περιοχής Natura2000)
- ο Πάρκα που διαθέτουν εγκεκριμένους Π.Ο. (2^ο στάδιο της διαδικασίας): 11 αιολικά πάρκα συνολικής ισχύος 224 MW, 128 ανεμογεννήτριες (εκ των οποίων οι 101 βρίσκονται εντός περιοχής Natura2000).

- Πάρκα που διαθέτουν άδεια Εγκατάστασης: 9 αιολικά πάρκα συνολικής ισχύος 206,35 MW, 107 ανεμογεννήτριες (όλες εντός περιοχής Natura2000).
- Σε λειτουργία: 4 αιολικά πάρκα συνολικής ισχύος 41,60 MW, 63 ανεμογεννήτριες (όλες εντός περιοχής Natura2000).

Συνολικά, 398 ανεμογεννήτριες (σε σύνολο 427) προβλέπεται να εγκατασταθούν εντός περιοχής Natura2000. Σε αυτές τις ανεμογεννήτριες πρέπει επίσης να προστεθούν και τα διάφορα συνοδά έργα (π.χ.: δρόμοι, καλώδια, θάλαμοι ελέγχου κλπ).

Εικόνα 3: Αιολικά πάρκα στη Νότια Εύβοια, συμπεριλαμβανομένης και της περιοχής της Όχης (Πηγή: απάντηση στην επιστολή της 22^{ης} Ιουνίου 2011)

— ΖΕΠ - - - ΤΚΣ/ΕΖΔ

Στην ίδια απάντηση οι ελληνικές αρχές αναφέρουν επίσης ότι:

- η διαδικασία του άρθρου 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ τηρείται για όλα τα έργα που ενδέχεται να επηρεάσουν περιοχές του δικτύου Natura2000.
- Οι ελληνικές αρχές διευκρίνισαν το νομικό πλαίσιο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Πληροφόρησαν επίσης την Επιτροπή ότι το Περιφερειακό Πλαίσιο της Εύβοιας (όπως όλα τα Περιφερειακά Πλαίσια) δεν υποβλήθηκε σε Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων διότι κατά την περίοδο εκπόνησης και θεσμοθέτησης του δεν ίσχυαν οι διευκρίσεις σχετικά με την υλοποίηση και ΣΜΠΕ. Μια τέτοια ΣΜΠΕ θα εκπονηθεί ωστόσο κατά τη φάση αναθεωρήσεων του Πλαισίου. Σχετικά με το ΕΠΧΣΛΑ-ΑΠΕ οι ελληνικές αρχές παραδέχονται ότι λόγω του εθνικού

του χαρακτήρα δεν λαμβάνει υπόψη, τις επιπτώσεις σε τοπικό επίπεδο (π.χ. σε περιοχές Natura2000 και στους στόχους διατήρησής τους)

- Οι ελληνικές αρχές απέστειλαν τις ΜΠΕ για τα έργα της Δαίσο και της Τεττα. Ωστόσο η Επιτροπή δεν έλαβε αντίγραφο των ΜΠΕ (και των αποφάσεων έγκρισης) όλων των έργων που έχουν ήδη εγκριθεί (στην απάντηση της 20^{ης} Σεπτεμβρίου οι ελληνικές αρχές πληροφόρησαν την Επιτροπή ότι 18 συνολικά Αιολικά Πάρκα είχαν εγκριθεί) όπως είχε ζητήσει στην επιστολή της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2013.
- Όσον αφορά τις συσσωρευτικές επιπτώσεις, οι ελληνικές αρχές απλά ενημέρωσαν της Επιτροπή ότι εκτιμούνται σε επίπεδο έργου πριν δοθεί η τελική έγκριση. Δεν άνευκρινίστηκε αστόχο εάν οι συσσωρευτικές επιπτώσεις των υπολοίπων έργων (που διαθέτουν μόνο άδεια παραγωγής) έχουν ήδη ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο της διαδικασίας δέουσας εκτίμησης των επιπτώσεων των υαρχόντων έργων ή με ποιο τρόπο θα ληφθούν υπόψη σε μεταγενέστερο στάδιο προκειμένου οι ελληνικές αρχές να βεβαιωθούν ότι η εκτίμηση των συσσωρευτικές επιπτώσεων του συνόλου των έργων που προβλέπονται στην Εύβοια θα πραγματοποιηθεί σε κάποιο στάδιο.

EU Pilot 3694/12 αιολικά πάρκα στην Κρήτη

1. Η καταγγελία

Στην καταγγελία εξηγείται αναλυτικά ο τρόπος με τον οποίο το εκτεταμένο δίκτυο αιολικών πάρκων σε λειτουργία, υπό κατασκευή και υπό σχεδιασμό αναμένεται να επηρεάσει άμεσα και σοβαρά διάφορες περιοχές Natura2000 στην Κρήτη, που είναι ιδιαίτερης σημασίας για τα ακόλουθα πέντε αρπακτικά: *Gypaetus barbatus*, *Gyps fulvus*, *Aquila chrysaetus*, *Hieraaetus fasciatus* και *Falco eleonora*. Στην πραγματικότητα, οι καταγγέλλοντες ισχυρίζονται ότι η εγκατάσταση και λειτουργία όλων αυτών των αιολικών πάρκων κινδυνεύει να εκμηδενίσει τα οφέλη της διατήρησης που έχουν αποκομιστεί την τελευταία εικοσαετία χάρη, μεταξύ άλλων, στην υλοποίηση έργων LIFE (δηλ. LIFE94 NAT/GR/001557: Μελέτη για την προστασία και διατήρηση του γυπαστού (*Gypaetus barbatus*) στη νήσο Κρήτη, από το 1995 ως το 1996, LIFE98 NAT/GR/005276: Διατήρηση του είδους *Gypaetus barbatus* στην Ελλάδα την περίοδο 1998- 2001, LIFE 02 NAT/GR/8492: Δράσεις διατήρησης για το είδος *Gypaetus barbatus* και τη βιοποικιλότητα στην Κρήτη την περίοδο 2002 - 2006, LIFE03NAT/GR/GU00Q91: Δράσεις διατήρησης για το είδος *Falco eleonorae* στην Ελλάδα την περίοδο 2003 - 2007, LIFE07NAT/GR/00285, Συγκεκριμένες δράσεις διατήρησης για τον μεσογειακό θαλασσοκόρακα και τον αιγιάογλαρο στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένου του καταλόγου των σχετικών θαλάσσιων IBA την περίοδο 2007-2012 και LIFE09NAT/ES/000533: Καινοτομικές δράσεις για την αντιμετώπιση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων στις μεσογειακές πιλοτικές περιοχές της ΕΕ την περίοδο 2010-2015)

Λόγω της μεγάλης οικολογικής σημασίας της Κρήτης 44 συνολικά περιοχές εντάχθηκαν στο δίκτυο Natura 2000:

- 24 ως Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΕΚ: GR 4320006, 4320008, 4340001, 4340003, 4340004, 4340002, 4340005, 4340008, 4340010, 4340012, 4330003, 4330002, 4320006, 4320005, 4320004, 4330004, 4330005, 4310004, 4310005, 4310002, 4340006, 4340007, 4320002, 4320003

- 19 ως Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) σύμφωνα με την οδηγία 2009/147/ΕΚ: GR 4340021, 4320017, 4320016, 4320009, 4340017, 4340016, 4340014, 4340019, 4330007, 4330006, 4320014, 4330008, 4330009, 4310012, 4310013, 4310010, 4320010, 4320011 και 4320013

- 1 ως ΖΕΠ και ΤΚΣ: GR4310003

Οι καταγγέλλοντες υποστηρίζουν ότι οι ελληνικές αρχές παραβίασαν το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ αφού δεν έλαβαν υπόψη, σε κανένα στάδιο της διαδικασίας, τις συσσωρευτικές επιπτώσεις των διαφόρων έργων, και διότι η χωροθέτηση των αιολικών πάρκων στην Κρήτη πραγματοποιείται χωρίς κανένα στρατηγικό σχεδιασμό

2. Επικοινωνία με τις ελληνικές αρχές

Προκειμένου να λάβει τις απαραίτητες διευκρινήσεις η Επιτροπή απέστειλε στις ελληνικές αρχές (μέσω της βάσης δεδομένων EU Pilot) επιστολές στις 10 Ιουλίου 2012 και στις 27 Φεβρουαρίου 2013.

Στην επιστολή της 10^{ης} Ιουλίου 2012 η Επιτροπή ζήτησε να ενημερωθεί:

- για το συνολικό αριθμό και το στάδιο υλοποίησης των διαφόρων αιολικών έργων που εκτελούνταν, σχεδιάζονται στην Κρήτη. Η Επιτροπή ζήτησε επίσης να της αποσταλούν χάρτες που να φανερώνουν τα όρια των περιοχών Natura και τις θέσεις όλων των αιολικών σταθμών (που έχουν ήδη κατασκευαστεί και που λειτουργούν, που έχουν ήδη κατασκευαστεί αλλά που δεν λειτουργούν, που δεν έχουν ήδη κατασκευαστεί αλλά που έχουν αδειοδοτηθεί, που δεν έχουν ήδη κατασκευαστεί και που δεν έχουν ακόμη αδειοδοτηθεί)
- πόσες (και πινες) εταιρίες σχεδιάζουν να κατασκευάσουν αιολικά πάρκα στην περιοχή της Κρήτης, και πόσες διαθέτουν εγκεκριμένους Περιβαλλοντικούς όρους κινώς και την σχετική άδεια
- εάν έχουν τηρηθεί οι διαδικασίες εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (και των συσσωρευτικών επιπτώσεων όλων των σχεδιαζόμενων αιολικών πάρκων στη Κρήτη) βάσει των οδηγιών 2001/42/ΕΚ και 92/43/ΕΟΚ, γνωμοδότησης της αρμόδιας αρχής, διαβούλευσης και ενημέρωσης του κοινού, και έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, καθώς και να σας ζητήσω να μου αποστείλατε τα ανάλογα αντίγραφα

- για τον τρόπο με τον οποίο διασφαλίζεται ότι η ακριβής τοποθεσία των ανεμογεννητριών καθορίζεται μόνο μετά από την ολοκλήρωση της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 6 παράγραφοι 3 και 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (δηλαδή, μετά τη δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων), έχοντας λάβει υπόψη και όλες τις εναλλακτικές λύσεις, και ότι η άδεια παραγωγής δεν είναι δεσμευτική ως προς αυτό.
- Εάν η χωροθέτηση ΑΣΠΗΕ στην Κρήτη έχει εξεταστεί σε επίπεδο περιφερειακού σχεδιασμού (και να αποσταλεί αντίγραφο του Περιφερειακού Σχεδιασμού) και αν έχει διενεργηθεί ανάλογη εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον και στο δίκτυο Natura 2000 βάσει των οδηγιών 2011/42/ΕΚ και 92/43/ΕΟΚ. Η Επιτροπή ζήτησε επίσης να πληροφορηθεί για τον τρόπο με τον οποίο συνυπάρχει ο Σχεδιασμός αυτός με τον Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ.
- Για το πώς λαμβάνονται υπόψη (κατά το σχεδιασμό έργων ΑΣΠΗΕ) τα αποτελέσματα των έργων LIFE με στόχο τη διατήρηση του Γυπαετού (*Gypaetus barbatus*) και άλλων ειδών ορνιθοπανίδας που έχουν συγχρηματοδοτηθεί από την Επιτροπή

Στην επιστολή της 27 Φεβρουαρίου 2013 η Επιτροπή ζήτησε:

- να πληροφορηθεί εάν έχουν εγκριθεί οι Π.Ο άλλων αιολικών πάρκων στη Κρήτη (πέραν των ήδη εγκεκριμένων) καθώς και εάν έχει ξεκινήσει η κατασκευή/λειτουργία άλλων έργων. Η Επιτροπή ζήτησε επίσης να ενημερωθεί εάν έχει διαφοροποιηθεί η κατάσταση και πόσα αιολικά πάρκα διαθέτουν αποφάσεις έγκρισης Π.Ο και πόσα λειτουργούν στην Κρήτη.
- να ενημερωθεί εάν και πώς έγινε η εκτίμηση των σωρευτικών επιπτώσεων των αιολικών πάρκων που εμπίπτουν στις Υποκατηγορίες Α1 και Α2 της ΥΑ 1958/2012 αφού σύμφωνα με την απάντηση του Γμήματος περιβάλλοντος της Περιφέρειας Κρήτης που είναι αρμόδιο για την περιβαλλοντική αδειοδότηση των ΑΣΠΗΕ της κατηγορίας Β της ΥΑ 1958/2012 "καίαιταξη δημοσίων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες", οι διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης ακολουθούνται μεμονωμένα για κάθε ΑΣΠΗΕ χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο αριθμός και η θέση των ήδη λειτουργούντων και χωρίς να εκτιμάται η συσσωρευτική δράση τους στο περιβάλλον.
- να πληροφορηθεί για το πώς θα γίνει η εκτίμηση των σωρευτικών επιπτώσεων και των υπολοίπων αιολικών που έχουν λάβει άδεια παραγωγής
- για το πώς λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα των έργων LIFE κατά το σχεδιασμό έργων ΑΣΠΗΕ
- να λάβει αντίγραφο της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που εκπονήθηκε για τη θεσμοθέτηση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Α.Π.Ε. (ΦΕΚ 2464Β/2008).

Με βάση τις διάφορες απαντήσεις που η Επιτροπή έλαβε από τις ελληνικές αρχές (στις 7

21 Σεπτεμβρίου 2012, 10 Οκτωβρίου 2012 και 28 Μαρτίου 2013) η κατάσταση μπορεί να αιτιολογηθεί ως εξής:

- Σύμφωνα με τα ποια πρόσφατα στοιχεία (έγγραφο 676/4187 του Υπουργείου Περιβάλλοντος, της 21^{ης} Μαρτίου 2013 το οποίο εστάλη με την απάντηση των ελληνικών αρχών της 28^{ης} Μαρτίου 2013) προκύπτει ότι 51 υπάρχοντα/προβλεπόμενα αιολικά πάρκα ενδέχεται να επηρεάσουν περιοχές Natura2000: 8 λειτουργούν ήδη (συνολική ισχύ 38,50 MW, 58 ανεμογεννήτριες –εκ των οποίων 34 είναι εντός περιοχών Natura2000), 3 διαθέτουν άδεια εγκατάστασης (συνολική ισχύ 15,20 MW, 18 ανεμογεννήτριες –εκ των οποίων 7 είναι εντός περιοχών Natura2000) και 40 βρίσκονται σε αρχικό στάδιο αφού διαθέτουν μόνο μια άδεια παραγωγής (συνολική ισχύ 1295,50 MW, 503 ανεμογεννήτριες - εκ των οποίων 464 είναι εντός περιοχών Natura2000). Ως εκ τούτου, τα 41 αιολικά πάρκα που ενδέχεται να επηρεάσουν περιοχές Natura2000 έχουν συνολική ισχύ 1349 MW (579 ανεμογεννήτριες –εκ των οποίων 505 είναι εντός περιοχών Natura2000), αλλά μόνο 38,50 MW (58 ανεμογεννήτριες) βρίσκονται ήδη σε λειτουργία. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι σύμφωνα με προηγούμενη απάντηση του Τμήματος Περιβάλλοντος της Περιφέρειας Κρήτης, της 12^{ης} Σεπτεμβρίου 2012 (που εστάλη με την απάντηση της 21^{ης} Σεπτεμβρίου 2012) για διάφορα άλλα έργα που δεν διαθέτουν καν άδεια παραγωγής (συνολική ισχύ 3.524,4 MW) έχουν ήδη κατατεθεί αιτήσεις που βρίσκονται στο στάδιο της αξιολόγησης. Η επιστολή της Περιφέρειας δεν αναφέρεται μόνο σε αιολικά πάρκα που ενδέχεται να επηρεάσουν περιοχές Natura2000 (όπως η επιστολή της 21^{ης} Μαρτίου 2013 του Υπουργείου Περιβάλλοντος) και αυτό πιθανόν να δικαιολογεί την διαφορά στους αριθμούς των προβλεπόμενων αιολικών πάρκων (σύμφωνα με την Περιφέρεια τα αιολικά πάρκα στην Κρήτη, σε διάφορα στάδια υλοποίησης έχουν συνολική ισχύ 6531,9 MW, από αυτά 173,3 MW έχουν άδεια λειτουργίας και 2834,2 MW έχουν άδεια παραγωγής). Ωστόσο η εν λόγω επιστολή φανερώνει ένα πολύ σημαντικό αριθμό αιολικών πάρκων (άγνωστο πόσα από αυτά ενδέχεται να επηρεάσουν περιοχές Natura2000) που βρίσκονται σε στάδιο αξιολόγησης, χωρίς καν άδεια παραγωγής.
- Το Τμήμα Περιβάλλοντος της Περιφέρειας Κρήτης (ίδιο έγγραφο της 12^{ης} Σεπτεμβρίου 2012) που είναι αρμόδιο για την περιβαλλοντική αδειοδότηση των ΑΣΠΗΕ που βρίσκονται εντός περιοχών Natura2000, αλλά που εγκρίνει μόνο τα έργα της κατηγορίας Β της ΚΥΑ 1958/13.1.2012 της 13 Ιανουαρίου 2012 (έργα συνολικής ισχύος μέχρι 5MW) και που διαθέτει μόνο γνωμοδοτικό ρόλο για τα έργα της κατηγορίας Α1 και Α2 (έργα συνολικής ισχύος > 5MW) ανέφερε στη εν λόγω επιστολή ότι "οι διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης ακολουθούνται μεμονωμένα για κάθε ΑΣΠΗΕ χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ο αριθμός και η θέση των ήδη λειτουργούντων και χωρίς να εκτιμάται η συσσωρευτική δράση τους στο περιβάλλον. Η μόνη συνολική εικόνα που μπορεί να έχει στη διάθεση της η Υπηρεσία μας για τους ΑΣΠΗΕ που είτε έχουν λάβει άδεια εγκατάστασης από τη Ροθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ) είτε διαθέτουν άδεια παραγωγής, είτε έχουν καταθέσει αίτηση χορήγησης άδειας παραγωγής είναι ο σχετικός χάρτης που βρίσκεται αναρτημένος στην ιστοσελίδα της ΡΑΕ".

- Το Τμήμα Περιβάλλοντος της Περιφέρειας Κρήτης (ίδιο έγγραφο της 12^{ης} Σεπτεμβρίου 2012) αναφέρει ότι "όσον αφορά στους πολυάριθμους σχεδιαζόμενους/ υπό αδειοδότηση ΑΣΠΠΕ εντός περιοχών του δικτύου Natura2000στην Κρήτη θα εκφράζει "την αντίθεση μας για την περιβαλλοντική αδειοδότηση τους κάθε φορά που θα μας διαβιβάζεται σχετικός φάκελος ΜΠΕ για γνωμοδότηση μέχρι την κατάρτιση ενός λεπτομέρους χωροταξικού σχεδιασμού που θα θέτει κριτήρια και προϋποθέσεις χωροθέτησης αυστηρότερες από αυτές που ισχύουν σήμερα. Τα κριτήρια και οι προϋποθέσεις αυτές θα πρέπει να διασφαλίζουν την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και του τοπίου αναλόγως με τις ανάγκες και τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε περιοχής". Το Τμήμα θεωρεί ότι η υλοποίηση όλων αυτών των σχεδιαζόμενων ΑΣΠΠΕ "είναι βέβαιο ότι θα δημιουργήσει μια αη αναστρέψιμη κατάσταση υποβάθμισης, δεδομένου ότι παράλληλα απαιτείται μια σειρά συνοδών έργων (π.χ. οδοποιία, δίκτυα διασύνδεσης)" και ότι "υπάρχουν εναλλακτικές δυνατότητες ανάπτυξης των ΑΠΕ οι οποίες δεν έχουν εξεταστεί και αξιοποιηθεί εξαντλητικά και διεξοδικά"
- Το Γμήμα Περιβάλλοντος της Περιφέρειας Κρήτης (ίδιο έγγραφο της 12^{ης} Σεπτεμβρίου 2012) αναφέρει επίσης ότι ενώ για αρκετές περιοχές του δικτύου Natura2000 της Κρήτης έχουν εκπονηθεί Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες/ Διαχειριστικά Σχέδια, στα πλαίσια του Προγράμματος LIFE για την προστασία του γλυκατού στην Ελλάδα, η έγκριση και η εφαρμογή τους δεν έχει προχωρήσει.
- Όσον αφορά τις τσιτορευτικές επιπτώσεις (των κατηγοριών Α1 και Α2) οι ελληνικές αρχές απλά ενημέρωσαν της Επιτροπή ότι εκτιμούνται σε επίπεδο κάθε έργου πριν δοθεί η τελική έγκριση. Το ίδιο ισχύει και για τα σχεδιαζόμενα έργα που βρίσκονται σε αρχικό στάδιο (με άδεια πωραγοτης)
- Οι ελληνικές αρχές πληροφόρησαν την Επιτροπή ότι τα στοιχεία τόσο για τον γλυκατό όσο και τα άλλα είδη ορνιθοπανίδας (που προκύπτουν από το Πρόγραμμα LIFE) λαμβάνονται υπόψη στην εκλόνηση της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης που αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του φακέλου ΜΠΕ, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία για τα έργα που προβλέπονται να εγκατασταθούν σε ΖΕΠ.

Η Επιτροπή ανάλυσε τις διάφορες απαντήσεις των ελληνικών αρχών και έφτασε στο συμπέρασμα ότι μια προειδοποιητική επιστολή είναι αναγκαία, για τους λόγους που θα αναφέρουμε στις επόμενες ενότητες.

Νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στο άρθρο 6 παράγραφοι 3 και 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ προβλέπεται ότι:

"3. Κάθε σχέδιο, μη άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο, καθαυτό ή από κοινού με άλλα σχέδια, εκτιμάται δούτως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησής του. Βάσει των συμπερασμάτων της εκτίμησης των

επιπτώσεων στον τόπο και εξαιρουμένης της περίπτωσης των διατάξεων της παραγράφου 4, οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο μόνον αφού βεβαιωθούν ότι δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα του τόπου περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη⁴.

"4. Εάν, παρά τα αρνητικά συμπερίσματα της εκτίμησης των επιπτώσεων και ελλείψει εναλλακτικών λύσεων, ένα σχέδιο πρέπει να πραγματοποιηθεί για άλλους επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως, το κράτος μέλος λαμβάνει κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000. Το κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με τα αντισταθμιστικά μέτρα που έλαβε.

Όταν ο τόπος περί του οποίου πρόκειται είναι τόπος όπου ειρρίζονται ένας τύπος φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας ή/και ένα είδος προτεραιότητας, είναι δυνατόν να προβληθούν μόνον επιχειρήματα σχετικά με την υγεία ανθρώπων και τη δημόσια ασφάλεια ή σχετικά με θετικές συνέπειες πρωταρχικής σημασίας για το περιβάλλον, ή, κατόπιν γνωμοδότησεως της Επιτροπής, άλλοι επιτακτικοί λόγοι σημαντικού δημοσίου συμφέροντος".

Σύμφωνα με το άρθρο 7 της ίδιας Οδηγίας:

"Οι υποχρεώσεις που πηγάζουν από τις παραγράφους 2, 3 και 4 του άρθρου 6 της παρούσας οδηγίας αντικαθιστούν τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από την πρώτη πρόταση της παραγράφου 4 του άρθρου 4 της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ⁴, όσον αφορά τις ζώνες που χαρακτηρίστηκαν δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου 4 ή αναγνωρίστηκαν με ανάλογο τρόπο δυνάμει της παραγράφου 2 του άρθρου 4 της εν λόγω οδηγίας, τούτο δε από την ημερομηνία θέσης σε εφαρμογή της παρούσας οδηγίας ή από την ημερομηνία της ταξινόμησης ή της αναγνώρισης εκ μέρους ενός κράτους μέλους δυνάμει της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, εφόσον αυτή είναι μεταγενέστερη".

Σύμφωνα με το άρθρο 2 της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ:

"(α) ως «σχέδια και προγράμματα» νοούνται τα σχέδια και προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, καθώς και οι τροποποιήσεις τους:

- που εκπονούνται ή/και εγκρίνονται από μια αρχή σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο ή που εκπονούνται από μια αρχή προκειμένου να εγκριθούν, μέσω νομοθετικής διαδικασίας, από το Κοινοβούλιο ή την Κυβέρνηση, και
- που απαιτούνται βάσει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων"

Το άρθρο 3 παράγραφος 1 και 2 της ίδιας Οδηγίας αναφέρει ότι:

⁴ Γύρα 2009/147/ΕΚ

"1. Πραγματοποιείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με τα άρθρα 4 έως 9, για σχέδια και προγράμματα που αναφέρονται στις παραγράφους 2 έως 4, και τα οποία ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3, πραγματοποιείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων για όλα τα σχέδια και προγράμματα:

α) τα οποία εκπονούνται για τη γεωργία, δασοπονία, αλιεία, ενέργεια, βιομηχανία, μεταφορές, διαχείριση αποβλήτων, διαχείριση πόσινων πόρων, τηλεπικοινωνίες, τουρισμό, χωροταξία ή χρήση του εδάφους και τα οποία καθαρίζουν το πλαίσιο για μελλοντικές άδειες έργων που απαριθμούνται στα παραρτήματα I και II της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ, ή

β) για τα οποία, λόγω των συνεπειών που ενδέχεται να έχουν σε ορισμένους τόπους, απαιτείται εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ".

Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 της Οδηγίας:

"Σε περίπτωση που απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1, εκπονείται περιβαλλοντική μελέτη στην οποία εντολιζονται, περιγράφονται και αξιολογούνται οι ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις που θα έχει στο περιβάλλον η εφαρμογή του σχεδίου ή προγράμματος, καθώς και λογικές εναλλακτικές δυνατότητες λαμβανομένων υπόψη των στόχων και του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής του σχεδίου ή προγράμματος. Οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται γι' αυτό το σκοπό περιέχονται στο παράρτημα I".

Το Παράρτημα I περιέχει κατάλογο με τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1:

"Οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1, με την επιφύλαξη του άρθρου 5 παράγραφος 2 και 3, είναι οι εξής:

α) η περιγραφή σε γενικές γραμμές του περιεχομένου, των κύριων στόχων του σχεδίου ή προγράμματος και της σχέσης με άλλα σχετικά σχέδια και προγράμματα,

β) οι σχετικές πτυχές της τρέχουσας κατάστασης του περιβάλλοντος και η βάση αυτής πιθανή εξέλιξη εάν δεν εφαρμοστεί το σχέδιο ή πρόγραμμα,

γ) τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των περιοχών που ενδέχεται να επηρεαστούν σημαντικά,

δ) τα τυχόν υφιστάμενα περιβαλλοντικά προβλήματα που αφορούν το σχέδιο ή πρόγραμμα συμπεριλαμβανομένων, κατά κύριο λόγο, εκκίνων που αφορούν περιοχές ιδιαίτερης περιβαλλοντικής σημασίας, όπως περιοχές που χαρακτηρίζονται σύμφωνα με τις οδηγίες 79/409/ΕΟΚ και 92/43/ΕΟΚ,

ε) οι στόχοι περιβαλλοντικής προστασίας που έχουν τεθεί σε διεθνές ή κοινοτικό επίπεδο ή σε επίπεδο κρατών μελών, οι οποίοι αφορούν το σχέδιο ή πρόγραμμα, και ο τρόπος με τον οποίο οι στόχοι αυτοί καθότι και τα περιβαλλοντικά ζητήματα έχουν ληφθεί υπόψη κατά την προετοιμασία του,

στη οι ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις⁵ στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων όπως η βιοποικιλότητα, ο πληθυσμός, η υγεία των ανθρώπων, η πανίδα, η χλωρίδα, το έδαφος, τα ύδατα, ο αέρας, οι κλιματικοί παράγοντες, τα υλικά περιουσιακά στοιχεία, η πολιτιστική κληρονομιά συμπεριλαμβανομένης της αρχιτεκτονικής και αρχαιολογικής κληρονομιάς, το τοπίο και οι σχέσεις μεταξύ των ανωτέρω παραγόντων.

ζ) τα προβλεπόμενα μέτρα για την πρόληψη, τον περιορισμό και την, κατά το δυνατόν, εξουδετέρωση οποιωνδήποτε σημαντικών δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εφαρμογή του σχεδίου ή προγράμματος,

η) η παρουσίαση σε γενικές γραμμές των λόγων για τους οποίους επέλεξαν οι εξετασθείσες εναλλακτικές δυνατότητες και η περιγραφή του τρόπου διενέργειας της εκτίμησης, με μνεία των τυχόν δυσκολιών όπως τεχνικά ελαττώματα ή έλλειψη τεχνογνωσίας που προέκυψαν κατά τη συγκέντρωση των απαιτούμενων πληροφοριών,

θ) περιγραφή των προβλεπόμενων μέτρων σχετικά με τον έλεγχο σύμφωνα με το άρθρο 10,

ι) μια μη τεχνική περίληψη των πληροφοριών που παρέχονται βάσει των ανωτέρω θεμάτων".

Νομική εκτίμηση

1. Η μη-τήρηση από το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ των υποχρεώσεων των Οδηγιών 2001/42/ΕΚ και 92/43/ΕΟΚ.

Α. Η μη-τήρηση από το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 5 παράγραφος 1 και από το Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ

Η Επιτροπή είναι της άποψης ότι το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 5 παράγραφος 1 και από το Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ διότι η περιβαλλοντική μελέτη δεν συμπεριλαμβάνει τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 και στο εν λόγω Παράρτημα Ι.

Το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ θα πρέπει να θεωρηθεί σχέδιο επειδή θέτει τους γενικούς κανόνες και τις κατευθύνσεις με βάση τα οποία θα πρέπει να εκτελούνται έργα ανανοσώσιμων πηγών ενέργειας (δηλ. ορίζει περιοχές στις οποίες δεν επιτρέπεται η ανάπτυξη αιολικών πάρκων, καθώς επίσης και περιοχές αιολικής προτεραιότητας).

Όπως αναφέρεται στον Οδηγό της Επιτροπής για την "εφαρμογή της οδηγίας 2001/42 σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων"⁶ (σελ.6 παράγραφοι 3.4 και 3.5):

"Εξετάζοντας την έννοια του όρου 'project' στα πλαίσια της οδηγίας ΕΠΕ στην υπόθεση C-72/95 Kraaijeveld (ΣΜ: αγγλική έκδοση 'project', ελληνική έκδοση 'σχέδιο' αλλά

⁵ Στις επιπτώσεις αυτές πρέπει να συμπεριλαμβάνονται οι δεικνυόμενες, σημαντικές, συντηρητικές, βραχυ-, μεσο- και μακροπρόθεσμες, μόνιμες και προσωρινές, θετικές και αρνητικές επιπτώσεις

⁶ http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/030923_sca_guidance_el.pdf

αναφερόμετο στο παρόν με τον όρο 'έργο' προς διάκριση από το 'σχέδιο/πλάνο' της οδηγίας ΣΠΕ), το ΕCJ σημείωσε ότι η εν λόγω οδηγία έχει ευρύ πεδίο εφαρμογής και ευρύ σκοπό. Δεδομένης της γλώσσας που χρησιμοποιείται στην οδηγία 2001/42/ΕΚ, των συναφών σκοπών της εν λόγω οδηγίας και της οδηγίας ΕΠΕ, καθώς και των εννοιολογικών ομοιοτήτων μεταξύ τους, καλό θα ήταν τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν μια παρόμοια προσέγγιση όταν εξετάζουν αν μια δράση πρέπει να θεωρηθεί σχέδιο ή πρόγραμμα που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2001/42/ΕΚ. Ως ένα πρώτο κριτήριο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί η έκταση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων που ενδέχεται να έχει μια δράση. Τίως οι όροι θα πρέπει να εκλαμβάνονται ως έννοιες που καλύπτουν οποιαδήποτε επίσημη διακήρυξη ή οποία περιβαίνει τις απλές βλέψεις και προβάλλει μια συγκεκριμένη κορεία μελλοντικής δράσης.

Το είδος του κειμένου το οποίο σε ορισμένα κράτη μέλη λογίζεται ως σχέδιο είναι ένα κείμενο στο οποίο εκτίθεται πώς προτείνεται να εκτελεστεί ή να εφαρμοστεί ένα σχήμα ή πολιτική. Στην έννοια αυτή μπορεί να περιλαμβάνονται, π.χ., σχέδια χρήσης γης στα οποία εκτίθεται πώς πρέπει να αναπτυχθεί η γη ή στα οποία θεσπίζονται κανόνες ή οδηγίες ως προς το είδος της ανάπτυξης που μπορεί να είναι κατάλληλο ή επιτρεπτό σε συγκεκριμένες περιοχές, ή στα οποία δίδονται κριτήρια τα οποία θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό νέας ανάπτυξης. Σχέδια διαχείρισης αποβλήτων, σχέδια για υδάτινους πόρους, κλπ, θα λογίζονται επίσης ως σχέδια για τους σκοπούς της οδηγίας εάν εμπίπτουν στον ορισμό του άρθρου 2 παράγραφος (α) και πληρούν τα κριτήρια του άρθρου 3".

Η Επιτροπή θεωρεί, επομένως, ότι το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ θα πρέπει να θεωρηθεί σχέδιο επειδή θέτει τους γενικούς κανόνες και τις κατευθύνσεις με βάση τα οποία θα πρέπει να εκτελούνται έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (δηλ. ορίζει περιοχές στις οποίες δεν επιτρέπεται η ανάπτυξη αιολικών πάρκων, καθώς επίσης και περιοχές αιολικής προτεραιότητας).

Θα πρέπει αρχικά να τονιστεί ότι σύμφωνα με τις ίδιες τις ελληνικές αρχές (δηλ. απάντηση της 20th Σεπτεμβρίου 2012 με στοιχεία αναφ. 45979/1590/Ε/104 για το EU Pilot της Εύβοιας) το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ υποβλήθηκε σε διαδικασία στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) με βάση την οδηγία 2001/42/ΕΚ. Η διερεύνηση ΣΜΠΕ αποδεικνύει ότι η Ελλάδα θεώρησε το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ ως «σχέδιο και πρόγραμμα» κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχείο α) της οδηγίας 2001/42/ΕΚ.

Στη ίδια απάντηση της 20th Σεπτεμβρίου 2012 οι ελληνικές αρχές ενημέρωσαν της Επιτροπής ότι το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ αποτελεί "εθνικό σχεδιασμό εθνικού επιπέδου, οι επιπτώσεις του οποίου δεν δύναται να αξιολογηθούν στο τοπικό επίπεδο περί του οποίου μεριμνά η διάταξη 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Ως εκ τούτου η εκπόνηση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων έγινε βάσει των διατάξεων 3 παράγραφος 2(α) της οδηγίας 2001/42/ΕΚ και όχι του άρθρου 3 παράγραφος 2(β) της ίδιας οδηγίας που αφορά τις διατάξεις του άρθρου 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ".

Όσον αφορά την προαναφερόμενη δήλωση των ελληνικών αρχών, η Επιτροπή θα ήθελε να επιβεβαιώσει ότι οι ελληνικές αρχές είχαν μεν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν ως

βάση της ΣΜΠΕ το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο α) της οδηγίας 2001/42/ΕΚ, δεδομένου ότι το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ είναι σχέδιο το οποίο καθορίζει «το πλαίσιο για μελλοντικές άδειες έργων», εφόσον η Επιτροπή δεν συμμερίζεται την άποψη ότι μόνο το γεγονός ότι το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ αποτελεί σχεδιασμό εθνικού επιπέδου, του οποίου οι επιπτώσεις δεν μπορούν να αξιολογηθούν σε τοπικό επίπεδο (αξιολόγηση η οποία γίνεται στο πλαίσιο του άρθρου 6 της οδηγίας 93/43/ΕΟΚ), το αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 παράγραφος 2 στοιχείο β). Πράγματι το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο β) ορίζει απλώς ότι «παραματοποιείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων για όλα τα σχέδια και προγράμματα (...) για τα οποία, λόγω των συνεπειών που ενδέχεται να έχουν σε ορισμένους τόπους, απαιτείται εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ». Η ενεργοποίηση του άρθρου 3 παράγραφος 2 στοιχείο β) δεν προκύπτει από το επίπεδο στο οποίο εκπονείται το σχέδιο (δηλ. εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό) ούτε από το κατά πόσο μπορούν να αξιολογηθούν οι επιπτώσεις του σχεδίου σε κατώτερο επίπεδο ούτε ακόμη από το γεγονός ότι η αξιολόγηση αυτή θα μπορούσε να διενεργηθεί στο πλαίσιο άλλης οδηγίας (δηλ. της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ) παρά μόνο από την ύπαρξη ή την απουσία «συνεπειών που ενδέχεται να έχουν σε ορισμένους τόπους [για τους οποίους] απαιτείται εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ».

Μια τέτοια ερμηνεία επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο, αφού στις 21 Ιουνίου 2012 (απόφαση C-177/11) το Δικαστήριο εκτίμησε ότι (διαδικαστικό):

"Το άρθρο 3, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2001, σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, έχει την έννοια ότι εξαρτά την υποχρέωση υποβολής συγκεκριμένου σχεδίου σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη συνδρομή, για το ίδιο σχέδιο, των προϋποθέσεων που καθιστούν αναγκαία την υποβολή του σε εκτίμηση κατά την οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2006/105/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2006, περιλαμβανομένης της προϋπόθεσης να ενδέχεται το σχέδιο να επηρεάσει σημαντικά τον τόπο για τον οποίο πρόκειται. Η εξέταση για να εξακριβωθεί αν πληρούνται η τελευταία προϋπόθεση αναγκαστικά περιορίζεται στο ζήτημα αν δύναται να αποκλειστεί, βάσει αντικειμενικών στοιχείων, ότι το εν λόγω σχέδιο θα επηρεάσει σημαντικά τον τόπο για τον οποίο πρόκειται".

Συνεπώς, εάν δεν μπορεί να αποκλειστεί βάσει αντικειμενικών στοιχείων ότι το συγκεκριμένο σχέδιο θα επηρεάσει τον οικείο τόπο Natura 2000 κατά τρόπο σημαντικό (βλ., παράγραφοι 43 και 44 της απόφασης C-127/02) τότε το άρθρο 3 παράγραφος 2(β) της οδηγίας 2001/42/ΕΚ θα μπορούσε να εφαρμόσεται.

Ανεξαρτήτως της νομικής βίαισης που χρησιμοποιήθηκε για το συγκεκριμένο σχέδιο, η Επιτροπή θα ήθελε να παρατηρήσει ότι το άρθρο 5 προβλέπει:

“ Σε περίπτωση που απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1, εκπονείται περιβαλλοντική μελέτη στην οποία επιτοίχονται, περιγράφονται και αξιολογούνται οι ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις που θα έχει στο περιβάλλον η εφαρμογή του σχεδίου ή προγράμματος, καθώς και λογικές εναλλακτικές δυνατότητες λαμβανομένων υπόψη των στόχων και του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής του σχεδίου ή προγράμματος. Οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται γι’ αυτό το σκοπό περιέχονται στο παράρτημα Ι”.

Το παράρτημα Ι της ίδιας οδηγίας περιγράφει αναλυτικότερα τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 και απαριθμεί 10 είδη πληροφοριών που πρέπει να παρέχονται. Μεταξύ αυτών είναι:

❖ γ) τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των περιοχών που ενδέχεται να επηρεαστούν σημαντικά.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι, παρά τις αναφορές που επιστημαίνουμε σε ολόκληρη τη ΣΜΠΕ σε διάφορους περιβαλλοντικούς δείκτες (δηλ. βιοποικιλότητα, πανίδα, χλωρίδα, ποιότητα του αέρα κ.λπ.), δεν υπάρχει αναφορά στα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των περιοχών που ενδέχεται να επηρεαστούν σημαντικά, ιδίως στις διάφορες περιοχές που χαρακτηρίστηκαν ως περιοχές του δικτύου Natura2000 σε όλη την Ελλάδα.

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η ίδια η ΣΜΠΕ αναγνωρίζει (στην ενότητα για την αξιολόγηση των επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα, σ. 287 και στην ενότητα για την αξιολόγηση των επιπτώσεων στην πανίδα, σ. 287) ότι η εφαρμογή του ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ θα έχει σημαντικές επιπτώσεις α) στη βιοποικιλότητα, επειδή επηρεάζει μια σημαντική περιβαλλοντική οντότητα και θα μπορούσε να έχει σημαντικές επιπτώσεις στη λειτουργικότητα των οικοσυστημάτων οροσειρών και β) στην πανίδα (4 επιπτώσεις: σύγκρουση πτηνών, όχληση πτηνών, κλείσιμο διαδρόμων για πτηνά και καταστροφή σημαντικών οικοτόπων για πτηνά). Σύμφωνα με τη ΣΜΠΕ (με τις αντίστοιχες ενότητες της), οι επιπτώσεις αυτές μπορούν να αποφευχθούν αλλά, αν δεν αποφευχθούν, θα είναι δύσκολο να αποκατασταθούν. Επιπλέον, το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ, ορίζοντας (στο άρθρο 6) περιοχές αποκλεισμού (δηλ. περιοχές στις οποίες απαγορεύεται η ανάπτυξη πολιικών πάρκων) σε σχέση με τους οικοτόπους προτεραιότητας του δικτύου N2000, αναγνωρίζει επίσης την πιθανότητα να υπάρξουν σημαντικές επιπτώσεις στους οικοτόπους των περιοχών Natura2000.

Επομένως, επειδή δεν αναφέρει τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των περιοχών Natura 2000 για τα οποία οι επιπτώσεις ενδέχεται να είναι σημαντικές, η Ελλάδα παραβιάζει το άρθρο 5 παράγραφος 1 της οδηγίας 2001/42/ΕΚ και το παράρτημα Ι στοιχείο γ) της ίδιας οδηγίας.

❖ δ) τα τυχόν υφιστάμενα περιβαλλοντικά προβλήματα που αφορούν το σχέδιο ή πρόγραμμα συμπεριλαμβανομένων, κατά κέρτα λόγο, εκείνων που αφορούν περιοχές

ιδιαιτέρως περιβαλλοντικής σημασίας, όπως περιοχές που χαρακτηρίζονται σύμφωνα με τις οδηγίες 79/409/ΕΟΚ και 92/43/ΕΟΚ.

Επιπλέον, ενώ διατυπώνει γενικές παρατηρήσεις για τη βιοποικιλότητα, την πανίδα, τη χλωρίδα και άλλους περιβαλλοντικούς δείκτες, η ΣΜΠΕ δεν καταγράφει «οφιστάμενα περιβαλλοντικά προβλήματα που αφορούν το σχέδιο ή πρόγραμμα συμπεριλαμβανομένων, κατά κύριο λόγο, εκκίνων που αφορούν περιοχές ιδιαίτερης περιβαλλοντικής σημασίας όπως περιοχές που χαρακτηρίζονται σύμφωνα με τις οδηγίες 79/409/ΕΟΚ και 92/43/ΕΟΚ» (δηλ. όλες οι περιοχές Natura 2000 στην Ελλάδα)

Συνεπώς, επειδή δεν έχει παράσχει τις προαναφερόμενες πληροφορίες, η Ελληνική Δημοκρατία παραβιάζει το άρθρο 5 παράγραφος 1 της οδηγίας 2001/42/ΕΚ και το παράρτημα Ι στοιχείο δ) της ίδιας οδηγίας.

❖ στ) οι ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις (1) στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων όπως η βιοποικιλότητα, ο πληθυσμός, η υγεία των ανθρώπων, η πανίδα, η χλωρίδα, το έδαφος, τα ύδατα, ο αέρας, οι κλιματικοί παράγοντες, τα υλικά περιουσιακά στοιχεία, η πολιτιστική κληρονομιά συμπεριλαμβανομένης της αρχιτεκτονικής και αρχαιολογικής κληρονομιάς, το τοπίο και οι σχέσεις μεταξύ των ανωτέρω παραγόντων.

Όπως αναφέρεται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 2001/42/ΕΚ, αυτές οι ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν δευτερογενείς, σωρευτικές, συνεργειακές, βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες, μόνιμες και προσωρινές, θετικές και αρνητικές επιπτώσεις.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι, ενώ η ΣΜΠΕ περιέχει αναφορές σε διάφορες σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και σε διάφορα θέματα που αναγράφονται στο στοιχείο στ) του παραρτήματος Ι, δεν αναλύονται οι πιθανώς σημαντικές σωρευτικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Συνεπώς, επειδή δεν έχει παράσχει τις προαναφερόμενες πληροφορίες, η Ελληνική Δημοκρατία παραβιάζει το άρθρο 5 παράγραφος 1 της οδηγίας 2001/42/ΕΚ και το παράρτημα Ι στοιχείο στ) της ίδιας οδηγίας.

❖ ζ) τα προβλεπόμενα μέτρα για την πρόληψη, τον περιορισμό και την, κατά το δυνατόν, εξουδετέρωση οποιωνδήποτε σημαντικών δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εφαρμογή του σχεδίου ή προγράμματος.

Δεδομένου ότι δεν υπάρχει ανάληψη των πιθανώς σημαντικών σωρευτικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, δεν ήταν δυνατόν, επομένως, να εξεταστούν μέτρα για την πρόληψη, τη μείωση και την κλήρη, στο μέτρο του δυνατού, εξουδετέρωση αυτών των σημαντικών σωρευτικών δυσμενών επιδράσεων στο περιβάλλον εξαιτίας της εφαρμογής του σχεδίου ή του προγράμματος.

Συνεπώς, επειδή δεν έχει παράσχει τις προαναφερόμενες πληροφορίες, η Ελληνική Δημοκρατία παραβιάζει το άρθρο 5 παράγραφος 1 της οδηγίας 2001/42/ΕΚ και το παράρτημα Ι στοιχεία ζ) της ίδιας οδηγίας.

Κατά την άποψη της Επιτροπής, τα παραπάνω στοιχεία θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με πιο ικανοποιητικό τρόπο, αν περιλαμβάνονταν στη μελέτη περισσότερες πληροφορίες. Τα στοιχεία αυτά θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν (μη εξαντλητικός κατάλογος):

- Χάρτες ευαίσθητων περιοχών με άγρια ζώα.
- Συστάσεις/προϋποθέσεις φέρουσας ικανότητας (χωρητικότητα) σε ευαίσθητες περιοχές.
- Μέτρα άμβλυνσης για τις περιοχές του Natura 2000.
- Διατάξεις για περιοχές με υψηλή συγκέντρωση νυχτερίδων που είναι πιθανόν να πληγούν σοβαρά από τα αιολικά πάρκα.
- Αναφορά ή διατάξεις για τα 21 είδη πτηνών που επισημανθήκαν από την επιστημονική βιβλιογραφία στην Ελλάδα ως ευαίσθητα στα αιολικά πάρκα.
- Διατάξεις για τα ενδιαίτημα ειδών προτεραιότητας.

Η απουσία ανάλυσης των χαρακτηριστικών, των απειλών, των επιπτώσεων και των μέτρων πρόληψης για τις περιοχές Natura2000 μπορεί επίσης να αποδειχθεί με βάση τις απαντήσεις των ίδιων των ελληνικών αρχών. Πράγματι, όπως προαναφέρθηκε (απάντηση της 20ής Σεπτεμβρίου 2012 με στοιχεία αναφ. 45979/1590/Ε/104 για το EU Pilot της Εύβοιας, αλλά επίσης απάντηση της 11ης Ιουλίου 2013 με στοιχεία αναφ. 41764/1311/Ε/104 για τα έργα EU Pilot 4432/12 της Χίου, Λέσβου και Λήμνου, που δεν εντάσσονται στην παρούσα υπόθεση παράβασης, επειδή τα έργα δεν έχουν αδειοδοτηθεί ακόμη), το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ, λόγω του εθνικού χαρακτήρα του, δεν λαμβάνει υπόψη περιφερειακές ή τοπικές ιδιομορφίες, όπως τα επιλέξιμα χαρακτηριστικά του δικτύου Natura2000 και άλλες διατάξεις της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Με βάση τα προαναφερόμενα συνάγεται ότι το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ διαμορφώνει μόνο ένα πολύ γενικό στρατηγικό πλαίσιο για την ανάπτυξη ΑΠΕ, χωρίς ωστόσο να παρέχει επιχειρησιακές και ειδικές στρατηγικές κατευθύνσεις που να λαμβάνουν υπόψη τις οικολογικές απαιτήσεις του δικτύου Ν2000 σε εθνικό επίπεδο.

Η Επιτροπή θα ήθελε να δηλώσει ότι η συμμόρφωση με το άρθρο 5 παράγραφος 1 και με το παράρτημα Ι θα μπορούσε να επιτευχθεί και σε χαμηλότερο επίπεδο. Πράγματι, οι γενικές κατευθύνσεις και πληροφορίες της ΣΜΠΕ που εκπονήθηκε, σε εθνικό επίπεδο, για το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ θα μπορούσε να συμπληρωθεί σε περιφερειακό επίπεδο με την υποβολή των διάφορων περιφερειακών πλαισίων χωροταξικού σχεδιασμού και αιολόρου

⁷ Για τον κατάλογο των 21 ειδών, βλ. πίνακα 3 στη σ. 28 της έκθεσης της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας του 2010 με τίτλο «Προσδιορισμός και χωροταξική εφαρμογή των ορνιθολογικά ευαίσθητων στα αιολικά πάρκα περιοχών της Ελλάδας». Το παράρτημα της έκθεσης περιέχει πληροφορίες από είδος, επίσης σχετικά με την ευπάθεια σε αιολικά πάρκα.

ανάπτυξης στη διαδικασία ΣΜΠΕ (κάτι που δεν θα ήταν δυνατόν στο επίπεδο του κάθε επιμέρους έργου, επειδή η οδηγία 2001/42/ΕΚ έχει εφαρμογή μόνο σε σχέδια και προγράμματα). Οι σχετικές πληροφορίες, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 και με το παράρτημα Ι, θα μπορούσαν τότε να περιληφθούν στις αντίστοιχες ΣΜΠΕ όλων αυτών των περιφερειακών σχεδίων. Παρ' όλα αυτά, όπως δήλωσαν οι ίδιες οι ελληνικές αρχές, τα περιφερειακά πλαίσια χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης δεν υποβλήθηκαν σε διαδικασία ΣΜΠΕ.

Συνεπώς, για τους λόγους που αναφέρονται στην παρούσα ενότητα, η Επιτροπή έχει την άποψη ότι η Ελληνική Δημοκρατία παραβιάζει το άρθρο 5 παράγραφος 1 και το παράρτημα Ι της οδηγίας 2001/42/ΕΚ, επειδή δεν έχει παράσχει όλες τις πληροφορίες που αναφέρονται στο παράρτημα Ι της ίδιας οδηγίας.

Β. Η μη τήρηση από το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ των υποχρεώσεων που απορρέουν από τα άρθρα 6 παράγραφος 3 και 7 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ

Οι ελληνικές αρχές μη έχοντας υποβάλλει το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ σε διαδικασία δέουσας εκτίμησης ως προς τις επιπτώσεις του στις περιοχές Natura 2000 και έχοντας συμφωνήσει ως προς το σχέδιο χωρίς να έχουν βεβαιωθεί ότι δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα των εν λόγω περιοχών παραβίασαν το άρθρο 6 παράγραφος 3 και το άρθρο 7 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ:

"3. Κάθε σχέδιο, μη άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο, καθεαυτό ή από κοινού με άλλα σχέδια, εκτιμάται δέοντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησής του. Βάσει των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων στον τόπο και εξαουρουμένης της περίπτωσης των διατάξεων της παραγράφου 4, οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο μόνον αφού βεβαιωθούν ότι δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα του τόπου περί του οποίου πράκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφραστεί πρώτα η δημοσία γνώμη".

Το άρθρο 7 της οδηγίας αναφέρει ότι οι υποχρεώσεις που πηγάζουν από τις παραγράφους 2, 3 και 4 του άρθρου 6 της παρούσας οδηγίας εφαρμόζονται και για τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας που χαρακτηρίστηκαν βάσει της οδηγίας 2009/147/ΕΚ.

Για τους λόγους που προανέφερε η Επιτροπή το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ θα πρέπει να θεωρηθεί "σχέδιο" σύμφωνα με την οδηγία 2001/42/ΕΚ. Παρομοίως το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ θα πρέπει επίσης να θεωρηθεί ως σχέδιο βάσει της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ επειδή θέτει τους γενικούς κανόνες και τις κατευθύνσεις με βάση τα οποία θα πρέπει να εκτελούνται έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (δηλ. ορίζει περιοχές στις οποίες δεν επιτρέπεται η ανάπτυξη αιολικών πάρκων, καθώς επίσης και περιοχές αιολικής προτεραιότητας).

Όπως αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, κάθε σχέδιο θα πρέπει να εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του όταν α) δεν συνδέεται άμεσα ούτε είναι αναγκαίο για τη διαχείριση της περιοχής Natura2000 και β) είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά την περιοχή Natura2000. Εφόσον πληρούνται αυτοί οι όροι, ένα κράτος μέλος μπορεί να συμφωνήσει για το οικείο σχέδιο μόνον αφού του εξακριβωθεί ότι δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα των περιοχών Natura 2000 περί των οποίων πρόκειται.

Η πρώτη προϋπόθεση εκπληρώνεται δεδομένου ότι τα αιολικά πάρκα, λόγω του σκοπού που εξυπηρετούν (δηλ. παραγωγή ενέργειας) δεν μπορούν να θεωρηθούν άμεσα συνδεδεμένα ή αναγκαία για τη διαχείριση μιας περιοχής Natura2000. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι γενικοί σκοποί του ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ (όπως καταγράφονται στο άρθρο 4) όσον αφορά τα αιολικά πάρκα δεν συνδέονται με τη διαχείριση των περιοχών Natura2000, επειδή αποσκοπούν:

α. Στην εντοπισμό, με βάση τα στοιχεία αιολικού δυναμικού, κατάλληλων περιοχών που θα επιτρέπουν ανάλογα με τις χωροταξικές και περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητές τους τη λειτουργία αιολικών εγκαταστάσεων και την επίτευξη οικονομικών κλίμακας στα απαιτούμενα δίκτυα.

β. Στην καθιέρωση κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης που θα επιτρέπουν αφενός την δημιουργία βιώσιμων εγκαταστάσεων αιολικής ενέργειας και αφετέρου την αρμονική ένταξή τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον και στο τοπίο.

γ. Στη δημιουργία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού χωροθέτησης των αιολικών εγκαταστάσεων, ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή ανταπόκριση στους στόχους των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.

Όσον αφορά τη δεύτερη προϋπόθεση, η Επιτροπή θα ήθελε να επισημάνει ότι το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ, ορίζοντας (στο άρθρο 6) περιοχές αποκλεισμού (δηλ. περιοχές στις οποίες απαγορεύεται η ανάπτυξη αιολικών πάρκων) σε σχέση με τους οικοτόπους προτεραιότητας του δικτύου N2000 και με τους τόπους Ramsar (από τους οποίους ορισμένοι χαρακτηρίστηκαν επίσης ως ΖΕΠ), αναγνωρίζει την πιθανότητα να υπάρχουν σημαντικές επιπτώσεις στους οικοτόπους των περιοχών Natura2000. Επιπλέον, η ΣΜΠΕ του εκπονήθηκε για το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ αναγνωρίζει (στην ενότητα για την αξιολόγηση των επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα, σ. 286 και στην ενότητα για την αξιολόγηση των επιπτώσεων στην πανίδα, σ. 287) ότι η εφαρμογή του ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ θα έχει σημαντικές επιπτώσεις α) στη βιοποικιλότητα, επειδή επηρεάζει μια σημαντική περιβαλλοντική οντότητα και θα μπορούσε να έχει σημαντικές επιπτώσεις στη λειτουργικότητα των οικοσυστημάτων οροσειρών και β) στην πανίδα (4 επιπτώσεις: σύγκρουση πτηνών, όχληση πτηνών, κλείσιμο διαδρόμων για πτηνά και καταστροφή σημαντικών οικοτόπων για πτηνά).

Συνεπώς, το σχέδιο περί του οποίου πρόκειται θα έπρεπε να έχει υποβληθεί στη δέουσα διαδικασία εκτίμησης επιπτώσεων όπως αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Η Επιτροπή θα ήθελε να αναφέρει ότι κατ' αρχήν ένα κράτος μέλος μπορεί να συμμορφώνεται με διατάξεις διαφορετικών οδηγιών στο πλαίσιο μίας μόνο μελέτης, υπό τον όρο ότι η συγκεκριμένη μελέτη καλύπτει επαρκώς τις υποχρεώσεις που αναφέρονται στις αντίστοιχες οδηγίες [αυτό ισχύει, για παράδειγμα, στην περίπτωση της Ελλάδας για σκοπούς συμμόρφωσης με τις διατάξεις της οδηγίας για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (2011/92/ΕΕ) και με τις διατάξεις της οδηγίας για τους ακοτόπους]. Στην προκειμένη περίπτωση η στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων που εκπονήθηκε για τη συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42/ΕΚ θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιηθεί ως βάση για τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις του άρθρου 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Ωστόσο, όπως ανέφεραν οι ίδιες οι ελληνικές αρχές (απάντηση της 21ης Σεπτεμβρίου 2012 με στοιχεία αναφ. 45979/1590/Ε/104 για το EU Pilot της Εόβειας, αλλά επίσης απάντηση της 11ης Ιουλίου 2013 με στοιχεία αναφ. 41764/1311/Ε/104 για τα έργα EU Pilot 4432/12 της Χίου, Λέσβου και Λήμνου, που δεν εντάσσονται στην παρούσα υπόθεση παράβασης, επειδή τα έργα δεν έχουν αδειοδοτηθεί ακόμη), το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ δεν λαμβάνει υπόψη τις οικολογικές απαιτήσεις του δικτύου Natura2000 και αποτελεί "εθνικό σχεδιασμό εθνικού επιπέδου, οι επιπτώσεις του οποίου δεν δύναται να αξιολογηθούν στο τοπικό επίπεδο περί του οποίου μεριμνά η διάταξη 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Ως εκ τούτου η εκπόνηση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων έγινε βάσει των διατάξεων 3 παράγραφος 2(α) της οδηγίας 2001/42/ΕΚ και όχι του άρθρου 3 παράγραφος 2(β) της ίδιας οδηγίας που αφορά τις διατάξεις του άρθρου 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ". Συνεπώς, η ΣΜΠΕ δεν λαμβάνει υπόψη τις υποχρεώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και, επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί δέουσα εκτίμηση επιπτώσεων βάσει αυτής της οδηγίας.

Η Επιτροπή επισημαίνει ακόμη ότι οι ελληνικές αρχές (στην ίδια απάντηση, της 21ης Σεπτεμβρίου 2012) όχι μόνο δηλώνουν ότι δεν έχει ληφθεί υπόψη το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ στο πλαίσιο της ΣΜΠΕ αλλά και ότι οι απαιτήσεις του άρθρου αυτού «θα αναλυθούν σε επίπεδο έργου, για κάθε επιμέρους έργο αιολικών πάρκων». Είναι επομένως προφανές ότι η διαδικασία του άρθρου 6 παράγραφος 3 θα εφαρμοστεί μόνο σε επίπεδο έργου και ότι το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ (επίπεδο σχεδίου) δεν έχει υποβληθεί σε καμία δέουσα εκτίμηση επιπτώσεων, όπως θα έπρεπε σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Δεδομένου ότι η Ελληνική Δημοκρατία δεν υπέβαλε το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ σε δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων του για τις περιοχές Natura2000 με βάση τους στόχους διατήρησης και δεδομένου ότι συμφώνησε μ' αυτό το σχέδιο χωρίς να έχει εξακριβώσει ότι δεν θα παραβιάσει την ιεραρχία των οικείων περιοχών Natura, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 3 και του άρθρου 7 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Η Επιτροπή θα ήθελε επίσης να επισημάνει ότι μια δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων, σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ θα πρέπει να περιέχει "πλήρεις, ακριβείς και οριστικές διαπιστώσεις και συμπεράσματα, ικανά να διασφαλίσουν οποιαδήποτε εύλογη επιστημονικής φύσεως αμφιβολία όσον αφορά τις επιπτώσεις των σχεδιαζόμενων εργασιών" (απόφαση της 20^{ης} Σεπτεμβρίου 2007μ στην υπόθεση C 304/05, παράγραφος 69)

Για τη συμμόρφωση μ' αυτό το άρθρο, η Επιτροπή καλεί τις ελληνικές αρχές να προβληματιστούν σχετικά με κάποιες πρόσφατες επιστημονικές δημοσιεύσεις που αφορούν τα αιολικά πάρκα: α) μια διεξοδική μελέτη (133 σελίδων) της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας του Ιανουαρίου 2010⁸ για τον προσδιορισμό και τη χαρτογράφηση των περιοχών της Ελλάδας που είναι οι πιο ευαίσθητες στην εγκατάσταση και λειτουργία αιολικών πάρκων από ορνιθολογική σκοπιά και από σκοπιά βιοποικιλότητας (η μελέτη καθορίζει ζώνες αποκλεισμού βάσει επιστημονικών κριτηρίων) και β) μια μελέτη του Σεπτεμβρίου 2013⁹ (επικαιροποίηση αντίστοιχης μελέτης του 2008¹) που διεξήγαγε η WWF στην περιοχή της Θράκης για να αξιολογήσει τις επιπτώσεις διάφορων αιολικών πάρκων στα αρκτικά, μελέτη με βάση την οποία εκπονήθηκαν κατευθυντήριες γραμμές ορθού χωροταξικού σχεδιασμού στη Θράκη (δηλ. προτεινόμενες ζώνες αποκλεισμού).

II. Η Απουσία δέουσας εκτίμησης των επιπτώσεων για μεμονωμένα έργα

Η Επιτροπή κατέδειξε στις προηγούμενες ενότητες την παραβίαση της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και της οδηγίας 2001/42/ΕΚ στο επίπεδο του σχεδίου (ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ: εθνικό επίπεδο). Ωστόσο, οι παραβάσεις αυτές δεν συνεπάγονται ότι τα έργα που βασίστηκαν στο ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ γίνονται αυτομάτως σε κατάσταση μη συμμόρφωσης με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ. Πράγματι, εάν ένα ορισμένο έργο ακολουθεί τη διαδικασία του άρθρου 6 παράγραφος 3 της εν λόγω οδηγίας, τότε θεωρείται ότι συμμορφώνεται με το εν λόγω άρθρο, ακόμη και αν βασίζεται/ακολουθεί γενικές κατευθύνσεις μιας πράξης (εθνικού δικαίου) που διαπιστώθηκε ότι παραβιάζει την περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ.

Η Επιτροπή θα ήθελε να επισημάνει ότι, όσον αφορά το EU Pilot 3693/12 (για την Ευβοία), είχε ζητηθεί στην επιστολή της 10^{ης} Ιουλίου 2012 αντίγραφο της ΜΠΕ που είχε εκπονηθεί για το έργο της Jaspers Energy. Επιπλέον, στην επιστολή με ημερομηνία 26 Φεβρουαρίου 2013, η Επιτροπή ζήτησε τις ΜΠΕ που είχαν εκπονηθεί για όλα τα έργα που είχαν ήδη εγκριθεί. Παρ' όλα αυτά, τα προαναφερόμενα έγγραφα δεν ελήφθησαν ποτέ από την Επιτροπή. Επειδή δεν έλαβε τα έγγραφα αυτά η Επιτροπή, δεν ήταν σε θέση να αξιολογήσει τις διάφορες ΜΠΕ και να εξακριβώσει κατά πόσον εγκρίθηκαν όλα τα έργα σύμφωνα με την περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ και ιδίως σύμφωνα με το

⁸ Έκθεση της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας του 2010 με τίτλο «Προσδιορισμός και χαρτογράφηση των ορνιθολογικά ευαίσθητων στα αιολικά πάρκα περιοχών της Ελλάδας». Το παράρτημα της έκθεσης περιέχει πληροφορίες από είδος, επίσης σχετικά με την κατάσταση σε αιολικά πάρκα.

⁹ Casarino, B., Κλαΐδ, Γ. (επιμολογήσει), και Βασιλάκης, Δ. 2013. Αξιολόγηση των επιπτώσεων εντός αιολικών πάρκων στη Θράκη στα ζωοκοινικά κοινά. Τεχνική Έκθεση για τη WWF Ελλάς, Αθήνα. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.wwf.gr/images/pdf/WWF_aidika-araklika2011.pdf

άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Αυτός είναι και ο λόγος που η παρούσα ενότητα θα επικεντρωθεί μόνο σε ένα έργο, για το οποίο οι διάφορες μελέτες και εκτιμήσεις απεστάλησαν στην Επιτροπή.

Η Επιτροπή θα ήθελε να επαναλάβει το προαναφερόμενο αίτημα, σύμφωνα και με όσα προβλέπονται από το άρθρο 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι περιπτώσεις της Εύβοιας και της Κρήτης, με την ανάπτυξη πλειάδας ανεξάρτητων έργων των οποίων οι σφαιρικές επιπτώσεις στις περιοχές Natura2000 δεν λαμβάνονται υπόψη, αναδεικνύει ένα βασικό πρόβλημα απουσίας στρατηγικού σχεδιασμού για τα αιολικά πάρκα στην Ελλάδα. Συνεπώς, η Επιτροπή καλεί τις ελληνικές αρχές να προβληματιστούν σχετικά με το θέμα αυτό.

A. Το αιολικό πάρκο της Damco Energy στη Νότια Εύβοια

Η Επιτροπή θεωρεί ότι το έργο αυτό δεν υποβλήθηκε σε διαδικασία δέουσας εκτίμησης των επιπτώσεων σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ αφού δεν εκτιμήθηκαν οι συσσωρευτικές επιπτώσεις.

Το αιολικό πάρκο της Damco βρίσκεται στη Νότια Εύβοια (περιοχή που αποτελεί Περιοχή Αιολικής Προτεραιότητας σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ – βλ εικόνα 1) εντός της περιοχής Natura2000 site GR2420012 Όρος Όχη – Παράκτια Ζώνη και νησίδες" (που έχει χαρακτηριστεί ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας σύμφωνα με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ, συνολικής έκτασης 33.385,47 εκταρίων, 30% της περιοχής είναι θαλάσσια) και της περιοχής GR2420001 Όρος Όχη – Κάμπος Καρύστου - Ηοτάμι - Ακρωτήριο Καφηρεύς (προτεινόμενος Τόπος Κοινοτικής Σημιασίας τον Απρίλιο 1997, και ΤΚΣ το Σεπτέμβριο 2006 - Με το Νόμο 3937/2011 «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» που δημοσιεύτηκε σε ΦΕΚ στις 31 Μαρτίου 2011 ο ΤΚΣ ορίστηκε από την Ελληνική Δημοκρατία ως Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ) σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 4 παράγραφος 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ).

Όσον αφορά την οικολογική σημασία των δύο αυτών περιοχών Natura2000 η Επιτροπή παραπέμπει τις ελληνικές αρχές στην ενότητα "Οι διάφορες καταγγελίες" της παρούσας επιστολής.

Το έργο εγκρίθηκε στις 21 Σεπτεμβρίου 2011 (κοινή υπουργική απόφαση 203611/21.09.2011 για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων του έργου - θα πρέπει να σημειωθεί ότι η αρχική άδεια αφορούσε 73 ανεμογεννήτριες συνολικής ισχύος 167,9 MW αλλά στη συνέχεια τροποποιήθηκε δύο φορές).

Το έργο της Damco περιλαμβάνει 8 αιολικά πάρκα (συνολικής ισχύος 181,7 MW) και συνολικά 78 ανεμογεννήτριες (όλες μέσα στην περιοχή Natura2000). Τα συνοδά έργα (σημειωτέον ότι οι πληροφορίες που ακολουθούν βασίζονται στην αρχική απόφαση με την οποία αδειοδοτούνταν 73 γεννήτριες) περιλαμβάνουν: οδικό δίκτυο 36km για την πρόσβαση στις γεννήτριες (δημιουργία νέων οδών καθώς και βελτίωση υφιστάμενων οδών), κέντρο ελέγχου 72m², δίκτυο υπόγειων και εναέριων καλωδίων 89,6 km (22,6

μέσα στα αιολικά πάρκα και ως την Κάρυστο, 45 μεταξύ Καρύστου-Ραφήνας και 22 μεταξύ Ραφήνας - Παλλήνης) και 3 σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το έργο υποβλήθηκε σε διαδικασία εκτίμησης των επιπτώσεων σύμφωνα με την Οδηγία 2011/92/ΕΕ αλλά η εν λόγω εκτίμηση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως Δέουσα Εκτίμηση των επιπτώσεων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τους λόγους που η Επιτροπή θα αναφέρει στις επόμενες παραγράφους.

Η ΜΠΕ της Damco (ολοκληρώθηκε τον Αύγουστο του 2010) αξιολογήθηκε από την Επιτροπή για να καθοριστεί κατά πόσον επρόκειτο για δέουσα εκτίμηση επιπτώσεων, κατά την έννοια του άρθρου 6 παράγραφος 3 της οδηγίας για τους οικοτόπους. Η ΜΠΕ αφορά 8 αιολικά πάρκα της Damco (στη ΜΠΕ δηλώνονται 76 ανεμογεννήτριες και συνολική ισχύς 174.8 MW). Εκτιμά τις επιπτώσεις που θα έχουν οι ανεμογεννήτριες και το οδικό δίκτυο (μέρος Α της ΜΠΕ) και, στη συνέχεια, την επίπτωση που θα έχει το βασικό δίκτυο μεταφοράς ηλεκτρισμού (μέρος Β της ΜΠΕ). Το δίκτυο μεταφοράς ηλεκτρισμού περιλαμβάνει τα ακόλουθα τμήματα:

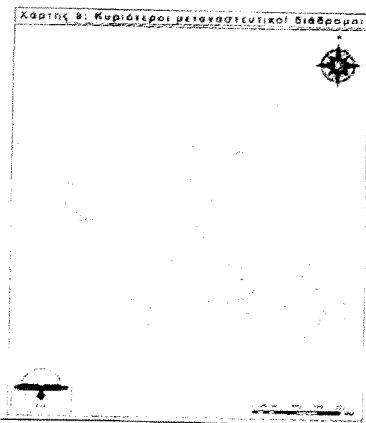
- Τμήμα Α: υπόγειο δίκτυο καλωδίων 109 km (μεσαίας τάσης) και 3 σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής. Κατασκευάζεται κυρίως κάτω από υφιστάμενες δασικές οδούς (99,7 km) και μόνο ένα μικρό τμήμα κάτω από νέες οδούς (9,8 km). Από τα 109 km, τα 88 km περνούν μέσα από την περιοχή Ν2000 (τόπος κοινοτικής σημασίας) (80 km σε υφιστάμενες οδούς και 8 σε νέες οδούς). Οι 3 σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής βρίσκονται επίσης μέσα στην περιοχή.
- Τμήμα Β: εναέρια γραμμή (υψηλής τάσης) προς τα νοτιοδυτικά, προς την πόλη της Καρύστου, με συνολικό μήκος 23 km, από τα οποία 10,5 περνούν μέσα από την περιοχή Ν2000.
- Τμήμα Γ (εκτός της περιοχής Natura 2000): υποθαλάσσιο τμήμα μήκους 45 km ως τη Ραφήνα και
- Τμήμα Δ (εκτός της περιοχής Natura 2000): υπόγειο τμήμα μήκους 22 km ως την Παλλήνη

Η ΜΠΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι αναμένονται μόνο μικρές σημασίας επιπτώσεις από την ολοκλήρωση του έργου αυτού και παραθέτει ορισμένα μέτρα για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων αυτών.

Η Επιτροπή, αφού ανέλυσε τη ΜΠΕ της Damco, θα ήθελε να σημειώσει ότι δεν μπορεί να τη θεωρήσει δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων, επειδή δεν εκτιμά δόντας τις δυναμικές σωρευτικές επιπτώσεις του έργου αυτού σε συνδυασμό με άλλα παρόμοια έργα (που υπάρχουν ή σχεδιάζονται) και με άλλα έργα που έχουν ήδη κατασκευαστεί/λειτουργούν στην περιοχή Natura 2000. Ειδικότερα:

- Η ΜΠΕ δεν συνεκτιμά τα αιολικά πάρκα που λειτουργούν ήδη στην Εύβοια. Είναι γεγονός ότι η ΜΠΕ (μέρος Α, σ. 34) αναφέρει ότι η παρούσα εκτίμηση θα λάβει υπόψη όλα τα συναφή έργα που έχουν υποβληθεί προς έγκριση (τελικό στάδιο) ή για τα οποία έχει εκδοθεί άδεια παραγωγής (αρχικό στάδιο). Ωστόσο, δεν γίνεται καμία αναφορά στα αιολικά πάρκα τα οποία λειτουργούν ήδη στην Εύβοια και οι σωρευτικές επιπτώσεις του έργου της Damco (και όλων των υπόλοιπων σχεδιαζόμενων έργων) με τα υφιστάμενα έργα δεν έχουν εκτιμηθεί
- Όσον αφορά τις σωρευτικές επιπτώσεις που έχουν εκτιμηθεί (έργο της Damco με 39 ακόμη σχεδιαζόμενα έργα), η Επιτροπή σημειώνει ότι η ΜΠΕ καταλήγει μόνο σε πινοπτικά συμπεράσματα σύμφωνα με τα οποία δεν αναμένονται σωρευτικές επιπτώσεις στα ενδιαιτήματα/στην κανίδα/ορνιθοπανίδα (στις αντίστοιχες ενότητες της ΜΠΕ) αλλά δεν υπάρχει κανένα κεφάλαιο και καμία λεπτομερής ανάλυση για το πώς κατέληξε στο συμπέρασμα ότι 40 αιολικά πάρκα στην ίδια περιοχή δεν αναμένεται να έχουν σωρευτικές επιπτώσεις στα επίεζμα χαρακτηριστικά της περιοχής Natura 2000. Επιπλέον, η ειδική ορνιθολογική μελέτη (απαιτείται από την ελληνική νομοθεσία) που ενσωματώνεται ως μέρος Ε της ΜΠΕ περιλαμβάνει επίσης μια ενότητα για τις σωρευτικές επιπτώσεις (μόνο στην ορνιθοπανίδα) των 8 αιολικών πάρκων της Damco, αθροίζοντας τις επιμέρους εκτιμήσεις που διενεργήθηκαν για καθένα από τα οκτώ αιολικά πάρκα αυτού του έργου. Όμως η σωρευτική εκτίμηση επιπτώσεων δεν είναι απλώς το άθροισμα όλων των επιμέρους εκτιμήσεων, αφού θα πρέπει να καταδειχθούν οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των διάφορων εκτιμήσεων. Αυτό εκφράζεται στο έγγραφο προσανατολισμού «Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites Methodological guidance on the provisions of Article 6(3) and (4) of the Habitats Directive 92/43/EEC» (Εκτίμηση σχεδίων και έργων που επηρεάζουν σημαντικά περιοχές του δικτύου Natura 2000 Μεθοδολογικές κατευθύνσεις για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 6 παράγραφοι 3 και 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους)¹⁰ (σ.19). Η Επιτροπή θα ήθελε να υπογραμμίσει ότι το θέμα αυτό, της δέουσας εκτίμησης των σωρευτικών επιπτώσεων, είναι ακόμη πιο κρίσιμο στην προκειμένη περίπτωση, επειδή η Εύβοια δεν είναι απλώς μια περιοχή υψηλού αιολικού δυναμικού αλλά το νοτιότερο μέρος της (όπου βρίσκεται το όρος Ήχη, περιοχή του δικτύου Natura2000) βρίσκεται σε μεταναστευτική οδό για πουλιά (βλ. σχήμα 4)

¹⁰ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6natura_2000_assess_en.pdf

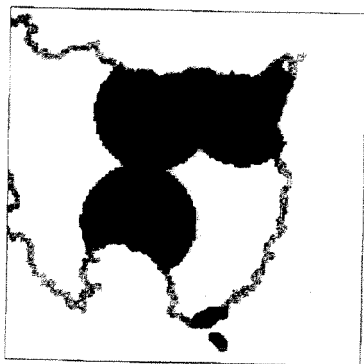

Εικόνα 4: Μεταναστευτικοί διάδρομοι στην Ελλάδα (πηγή: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία)

- Σύμφωνα με τη ΜΠΕ δεν μπορεί να αναμένεται φαινόμενο φραγμού (βλ. ενότητα 7.2.3 του μέρους Α), επειδή το υπό εκτίμηση έργο αιολικών πάρκων της Damco δεν είναι πολύ μεγάλο. Ωστόσο, η Επιτροπή σημειώνει ότι το συμπέρασμα αυτό δεν παίρνει υπόψη τα σφραγιστικά αποτελέσματα των υπόλοιπων αιολικών πάρκων που υπάρχουν ή σχεδιάζονται.
- Η εκτίμηση της συνδεσιμότητας των ενδιαιτημάτων είναι ατελής. Οι επιπτώσεις στα ενδιαιτήματα μετρούνται κυρίως με όρους άμεσης κατάληψης γης, αλλά δεν εκτιμάται το κατά πόσο μπορεί να θηλεί η συνδεσιμότητα των ενδιαιτημάτων, κυρίως εξαιτίας του εκτεταμένου οδικού δικτύου. Πράγματι, μπορεί να υπάρχει ήδη το μεγαλύτερο μέρος του οδικού δικτύου (για τη σύνδεση των γεννητριών), αλλά οι σχεδιαζόμενες βελτιώσεις του υφιστάμενου αυτού δικτύου μπορεί επίσης να απεπείσουν τον τόπο. Παρ' όλα αυτά, δεν φαίνεται να έχει εκτιμηθεί αυτό.
- Ακόμη και αν το μέρος Α της ΜΠΕ (αιολικά πάρκα και οδικό δίκτυο) αναφέρεται ειδικά στα είδη/ενδιαιτήματα χαρακτηρισμού της περιοχής Natura 2000 και εκφράζει ποσοτικά τις επιπτώσεις στα ενδιαιτήματα, το μέρος Β (ηλεκτρικό δίκτυο-τμήματα Α+Β) αναφέρεται μόνο γενικά στην «πανίδα» και στην «ορνιθοπανίδα» και δεν εκφράζει ποσοτικά τις επιπτώσεις στα δύο είδη ενδιαιτημάτων μέσα από τα οποία θα περάσουν τα έργα (5420 *Sacropterium spinosum phryganas*, και 92C0 δάση *Platanus orientalis* και *Liquidambar orientalis*).
- Η Επιτροπή επισημαίνει ακόμη ότι τα έγγραφα της ΜΠΕ δεν περιλαμβάνουν χάρτες με τόπους αναπαραγωγής, τροφοληψίας ή με οδούς διέλευσης των μεταναστευτικών

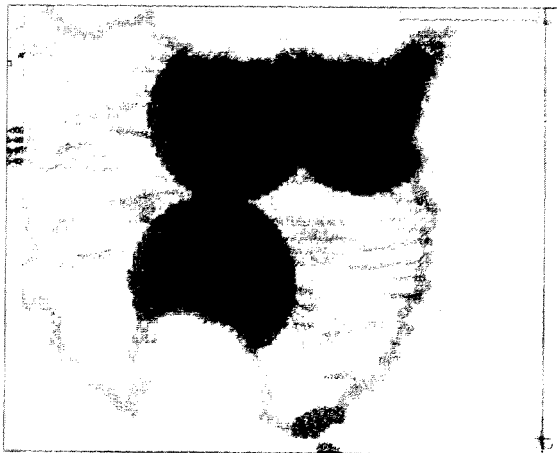
πτηνών για να υποστηρίξει τις θέσεις της ΜΠΕ ότι δεν υπάρχουν σημαντικές επιπτώσεις για τα είδη πτηνών.

Η Επιτροπή θα ήθελε ακόμη να επισημάνει ότι η ΜΠΕ της Damco, η οποία δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 2010, δεν περιέχει αναφορά στη μελέτη της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας με θέμα τον εντοπισμό και τη χαρτογράφηση ευαίσθητων περιοχών (μελέτη η οποία δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο του 2010). Θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι η διεξοδική αυτή μελέτη εντόπισε και χαρτογράφησε (βάσει επιστημονικών κριτηρίων) τους τόπους της Ελλάδας που είναι οι πιο ευάλωτοι στην εγκατάσταση και λειτουργία αιολικών πάρκων και πρότεινε περιοχές αποκλεισμού. Ένα σημαντικό τμήμα της ΖΕΠ στην Όχη ταυτοποιήθηκε ως περιοχή αποκλεισμού για την ανάπτυξη αιολικών πάρκων.

Εικόνα 5: Ζώνες ασυμβατότητας για τη χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων στη Νότια Εύβοια (σε πράσινο: με βάση το κριτήριο 4 "χερσαίες εκτάσεις σε απόσταση 5 χιλιομέτρων από φυαλιά αρπακτικού πτηνού" και σε κόκκινο, με βάση το κριτήριο 5 "χερσαίες εκτάσεις σε απόσταση 2 χιλιομέτρων από φωλιές/ αποικίες πτηνών") Πηγή: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία.

Μια σύγκριση του χάρτη της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας (για τις περιοχές αποκλεισμού) και του χάρτη των περιοχών με τις τοποθεσίες των αιολικών πάρκων (με βάση τις διάφορες απαντήσεις των ελληνικών αρχών) δείχνει ότι σημαντικός αριθμός αιολικών πάρκων (συμπεριλαμβανομένων της Damco) στην περιοχή Όχη του δικτύου N2000 βρίσκονται μέσα στις ζώνες αποκλεισμού της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας.

Εικόνα 6: Ζώνες ασυμβατότητας για τη χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων και προβλεπόμενα αιολικά πάρκα στη νότια Εύβοια

Τέλος, η Επιτροπή θα ήθελε να σημειώσει ότι η ΜΠΕ που εκπονήθηκε για την Damco δείχνει ότι το έργο θα περιλαμβάνει 76 ανεμγεννήτριες συνολικής ισχύος 174,8 MW. Παρ' όλα αυτά, φαίνεται ότι έπειτα από τροποποιήσεις το έργο περιλαμβάνει 78 γεννήτριες συνολικής ισχύος 181,7 MW. Η Επιτροπή θα ήθελε ορισμένες διευκρινίσεις από τις ελληνικές αρχές σχετικά με τα προαναφερόμενα και επίσης να ενημερωθεί κατά πόσον έχει τροποποιηθεί η αρχική ΜΠΕ ώστε να εκτιμήσει το νέο έργο όπως τροποποιήθηκε.

Με βάση τα προαναφερόμενα, η Επιτροπή θεωρεί ότι το έγγραφο της ΜΠΕ για το έργο της Damco δεν μπορεί να θεωρηθεί δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων κατά την έννοια του άρθρου 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, επειδή δεν διατυπώνει «πλήρεις, ακριβείς και οριστικές διαπιστώσεις και συμπεράσματα, ικανά να διασκεδάσουν σπουδαιότητα εύλογη επιστημονικής φύσεως αμφιβολία όσον αφορά τις επιπτώσεις των σχεδιαζόμενων εργασιών» στην οικεία περιοχή Natura 2000 (βλ. απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2007, Επιτροπή κατά Ιταλίας, υπόθεση C-304/05, σκέψη 69). Αντιθέτως, η μελέτη της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας με θέμα τον προσδιορισμό και τη χωρογραφική εντοπισμό περιοχών, η οποία δημοσιεύθηκε πριν από την ΜΠΕ της Damco, καθόρισε ζώνες αποκλεισμού βάσει επιστημονικών κριτηρίων (ζώνες στις οποίες δεν θα πρέπει να εκτελούνται έργα αιολικών πάρκων, λόγω των επιπτώσεων στα είδη πτηνών). Πολλά έργα και σχεδιάζονται στη Νότια Εύβοια (συμπεριλαμβανομένου

του έργου της Damco) βρίσκονται, ωστόσο, μέσα σ' αυτές τις περιοχές. Παρ' όλα αυτά, η ΜΠΕ της Damco δεν περιείχε αναφορά στην εν λόγω μελέτη και, επομένως, δεν παρέσχε στοιχεία για να καταδείξει (σε αντίθεση με ό,τι αναφέρεται στη μελέτη) για ποιο λόγο η εκτέλεση τμημάτων του έργου μέσα στις περιοχές αποκλεισμού δεν θα έχει σημαντικές επιπτώσεις στα είδη πτηνών που βρίσκονται σ' αυτή την περιοχή και έχουν χαρακτηριστεί ευπαθή στην ανάπτυξη αιολικών πάρκων.

Συνεπώς, οι αρμόδιες αρχές, εκφράζοντας τη συμφωνία τους με το έργο, χωρίς να έχουν βεβαιωθεί ότι δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα των τόπων Natura 2000 GR2420012 και GR2420001, έχουν παραβιάσει το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Β. Τα αιολικά πάρκα στην Κρήτη

Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα αιολικά πάρκα στην Κρήτη αδειοδοτούνται και εκτελούνται σε ατομική βάση χωρίς να εκτιμούνται, σε κανένα στάδιο της διαδικασίας και σε κανένα επίπεδο (εθνικό ή περιφερειακό) οι συσσωρευτικές τους επιπτώσεις, κάτι που απαιτείται από το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Όπως αναφέρεται στην ενότητα " Οι διάφορες καταγγελίες - EU Pilot 3694/12 αιολικά πάρκα στην Κρήτη" λόγω της μεγάλης οικολογικής σημασίας της Κρήτης 44 αιολικά περιοχές εντάχθηκαν στο δίκτυο Natura 2000.

Με βάση τις πιο πρόσφατες πληροφορίες (έγγραφο 676/4187 του Υπουργείου Περιβάλλοντος, με ημερομηνία 21 Μαρτίου 2013 το οποίο διαβιβάστηκε με την απάντηση της 28/03/2013) φαίνεται ότι υπάρχουν ή σχεδιάζονται 51 αιολικά πάρκα στην Κρήτη τα οποία συνδέονται με περιοχές του δικτύου Natura2000: 8 έργα βρίσκονται ήδη σε λειτουργία (συνολικής ισχύος 38,50 MW, 58 γεννήτριες - από τις οποίες 34 βρίσκονται μέσα σε περιοχές N2000), 3 έργα διαθέτουν άδεια εγκατάστασης (συνολικής ισχύος 15,20 MW, 18 γεννήτριες - από τις οποίες 7 βρίσκονται μέσα σε περιοχές N2000) και 40 έργα βρίσκονται σε αρχικό στάδιο της αδειοδοτικής διαδικασίας, δηλαδή διαθέτουν μόνο άδεια παραγωγής (συνολικής ισχύος 1295,50 MW, 503 γεννήτριες-από τις οποίες 464 βρίσκονται σε περιοχές N2000). Επομένως, υπάρχουν ή σχεδιάζονται 51 αιολικά πάρκα, τα οποία συνδέονται με περιοχές N2000, με συνολική ισχύ 1349 MW (579 γεννήτριες- από τις οποίες 505 βρίσκονται μέσα στο δίκτυο N2000), ενώ σε λειτουργία βρίσκονται ήδη μόνο 58 ανεμογεννήτριες (συνολικής ισχύος 38,50 MW). Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι σύμφωνα με προγενέστερη απάντηση του Τμήματος Περιβάλλοντος της Περιφέρειας Κρήτης με ημερομηνία 12/9/2012 (που επισυνάπτεται στην απάντηση της 21/9/2012) έχουν υποβληθεί αιτήσεις αδειοδότησης και για άλλα έργα που δεν διαθέτουν καν άδειες παραγωγής (για συνολική ισχύ 3.524,4 MW), αιτήσεις οι οποίες αξιολογούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Η απάντηση της Περιφέρειας Κρήτης δεν αφορούσε τα αιολικά πάρκα που συνδέονται με περιοχές N2000 (όπως συμβαίνει με την απάντηση του Υπουργείου Περιβάλλοντος με ημερομηνία 21 Μαρτίου 2013 - γεγονός που εξηγεί πιθανώς γιατί διαφέρουν οι αριθμοί, αφού, σύμφωνα με την περιφέρεια αυτή τα αιολικά πάρκα στην Κρήτη διαθέτουν συνολική ισχύ 6531,9 MW· από αυτά τα 173,3 MW είναι με άδεια λειτουργίας και τα 2834,2 MW με άδεια παραγωγής) ωστόσο, δείχνει σαφώς ότι υπάρχει σημαντικός αριθμός έργων

Γάγνωστο πόσα από αυτά συνδέονται με περιοχές Ν2000) στα οποία δεν έχει ακόμη χορηγηθεί άδεια παραγωγής και τα οποία προς το παρόν αξιολογούνται.

Όπως αναφέρεται στις προηγούμενες ενότητες της παρούσας προειδοποιητικής επιστολής, το ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ διαμορφώνει μόνο ένα πολύ γενικό στρατηγικό πλαίσιο για την ανάπτυξη ΑΠΕ, χωρίς ωστόσο να παρέχει επιχειρησιακές και ειδικές στρατηγικές κατευθύνσεις που να λαμβάνουν υπόψη τις οικολογικές απαιτήσεις του δικτύου Ν2000 σε εθνικό επίπεδο. Οι οικολογικές απαιτήσεις των περιοχών Natura2000 που είναι πιθανό να θιγούν από κάποιο αιολικό πάρκο θα αναλυθούν σε επίπεδο έργου. Επίσης σε επίπεδο έργου θα εκτιμηθούν οι διάφορες επιπτώσεις του έργου, καθώς και οι σωρευτικές επιπτώσεις με άλλα σχεδιαζόμενα έργα στην περιοχή.

Οι ελληνικές αρχές έχουν παραδεχτεί ότι οι συσσωρευτικές επιπτώσεις των αιολικών πάρκων στην Κρήτη δεν λαμβάνονται υπόψη. Πιο συγκεκριμένα, το Τμήμα Περιβαλλοντος της Περιφέρειας Κρήτης (έγγραφο της 12^{ης} Σεπτεμβρίου 2012) που είναι αρμόδιο για την περιβαλλοντική αδειοδότηση των ΑΣΠΗΕ που βρίσκονται εντός περιοχών Natura2000, αλλά που εγκρίνει μόνο τα έργα της κατηγορίας Β της ΚΥΑ 1958/13.1.2012 της 13 Ιανουαρίου 2012 (έργα συνολικής ισχύος μέχρι 5MW) και που διαθέτει μόνο γνωμοδοτικό ρόλο για τα έργα της κατηγορίας Α1 και Α2 (έργα συνολικής ισχύος > 5MW) ανέφερε στη εν λόγω επιστολή ότι "οι διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης ακολουθούνται μεμονωμένα για κάθε ΑΣΠΗΕ χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ο κρισιμότητος και η θέση των ήδη λειτουργούντων και χωρίς να εκτιμάται η συσσωρευτική δράση τους στο περιβάλλον. Η μόνη συνολική εικόνα που μπορεί να έχει στη διάθεση της η Υπηρεσία μας για τους ΑΣΠΗΕ που είτε έχουν λάβει άδεια εγκατάστασης από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ) είτε διαθέτουν άδεια παραγωγής, είτε έχουν καταθέσει αίτηση χορήγησης άδειας παραγωγής είναι ο σχετικός χάρτης που βρίσκεται αναρτημένος στην ιστοσελίδα της ΡΑΕ".

Η Επιτροπή θεωρεί ότι αυτή η πρακτική παραβιάζει σαφώς το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, επειδή εκ των πραγμάτων οδηγεί σε μια κατάσταση στην οποία τα έργα αδειοδοτούνται και εκτελούνται μεμονωμένα, χωρίς να εξετάζονται οι σωρευτικές τους επιπτώσεις σε οποιοδήποτε στάδιο (δηλ. σε εθνικό επίπεδο, στο ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ, σε περιφερειακό επίπεδο, στο ΠΠΧΣΑΑ της Κρήτης, ή σε επίπεδο έργου).

Συνεπώς, οι αρμόδιες αρχές, εκφράζοντας τη συμφωνία τους με τα αιολικά πάρκα στην Κρήτη, χωρίς να έχουν εκτιμήσει τις σωρευτικές επιπτώσεις τους, δεν μπορούν να εξακριβώσουν ότι δεν θα παραβιάσουν την ακεραιότητα των διαφόρων τόπων Natura για τους οποίους πρόκειται και, επομένως, παραβιάζουν το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

III. Η παραβίαση του άρθρου 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση:

"Σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, η Ένωση και τα κράτη μέλη εκπληρώνουν τα εκ των Συνθηκών καθήκοντα βάσει αμοιβαίου σεβασμού και αμοιβαίας συνεργασίας.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο ικανό να διευκολύνει την εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις Συνθήκες ή προκύπτουν από πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης.

Τα κράτη μέλη διευκολύνουν την Ένωση στην εκπλήρωση της αποστολής της και απέχουν από τη λήψη οποιουδήποτε μέτρου ικανού να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των στόχων της Ένωσης".

Στις 15 Δεκεμβρίου 2009 (υπόθεση C-284/05), και σύμφωνα με τη πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. υπόθεση C10/00 της 7^{ης} Μαρτίου 2002, σκέψη 88) το Δικαστήριο αποφάσισε ότι (σκέψη 53)

"(...) σύμφωνα με το άρθρο 10 ΕΚ σχετικά με την υποχρέωση των κρατών μελών να διευκολύνουν την Επιτροπή στην εκτέλεση της αποστολής της, η οποία συνίσταται στη μέριμνα για την τήρηση της Συνθήκης, οφείλουν επίσης να της παρέχουν τα αναγκαία έγγραφα (...)"

Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, δυνάμει του άρθρου 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση να διευκολύνουν την Επιτροπή στην εκτέλεση της αποστολής της, που συνίσταται, ιδίως, στη μέριμνα για την εφαρμογή της Συνθήκης καθώς και των διατάξεων που θεσπίζονται δυνάμει αυτής από τα όργανα (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2000, C-408/97, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 2000, σ. I-6417, σκέψη 16).

Η Επιτροπή θα ήθελε να επισημάνει ότι, όσον αφορά το EU Pilot 3693/12 (για την Εύβοια), είχε ζητήσει στην επιστολή της 10^{ης} Ιουλίου 2012 αντίγραφο της ΜΠΕ που είχε εκπονηθεί για το έργο της Jaspers Energy. Επιπλέον, στην επιστολή με ημερομηνία 26 Φεβρουαρίου 2013, η Επιτροπή ζήτησε τις ΜΠΕ που είχαν εκπονηθεί για όλα τα έργα που είχαν ήδη εγκριθεί. Παρ' όλα αυτά, τα προαναφερόμενα έγγραφα δεν ελήφθησαν ποτέ από την Επιτροπή. Επειδή δεν έλαβε τα έγγραφα αυτά η Επιτροπή, δεν ήταν σε θέση να αξιολογήσει τις διάφορες ΜΠΕ και να εξακριβώσει κατά πόσον εγκρίθηκαν όλα τα έργα σύμφωνα με την περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ και ιδίως σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Επομένως, οι ελληνικές αρχές παραβίασαν το άρθρο 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, επειδή δεν υπέβαλαν τα προαναφερόμενα έγγραφα στην Επιτροπή.

Η Επιτροπή θα ήθελε να επαναλάβει το εν λόγω αίτημα, σύμφωνα και με το άρθρο 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και να λάβει αντίγραφο (κατά

προτίμηση σε ηλεκτρονική μορφή) των διάφορων ΜΠΕ για όλα τα έργα που έχουν εγκριθεί στην Εύβοια και στην Κρήτη

Επιπλέον μαζί με την απάντηση στην παρούσα επίσημη προειδοποιητική επιστολή, η Επιτροπή θα ήθελε να λάβει τα ακόλουθα:

- αντίγραφο των εγγράφων στα οποία αναλύονται οι σωρευτικές επιπτώσεις των διάφορων έργων.

- ενημέρωση με τα τελευταία στοιχεία για τη διαδικασία αδειοδότησεων και στις δύο περιφέρειες (δηλ. αν έχουν αδειοδοτηθεί νέα έργα και αν έχουν ακυρωθεί συγκεκριμένα έργα μετά από δικαστική απόφαση)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Για όλους τους προαναφερθέντες λόγους, η Επιτροπή θεωρεί ότι:

α) η Ελληνική Δημοκρατία παραβίασε το άρθρο 5 παράγραφος 1 και το παράρτημα Ι της οδηγίας 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2001, σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, επειδή δεν παρέσχε όλες τις πληροφορίες που αναφέρονται στο παράρτημα Ι της ίδιας οδηγίας.

β) η Ελληνική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 3 και του άρθρου 7 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, επειδή δεν υπέβαλε το ΕΠΧΣΛΑ-ΑΠΠΕ σε διαδικασία δέουσας εκτίμησης των επιπτώσεών του στις περιοχές Natura2000 της Ελλάδας, με βάση τους στόχους διατήρησής τους, και επειδή συμφώνησε μ' αυτό το σχέδιο χωρίς να έχει βεβαιωθεί ότι δεν θα παραβιάζει την ακεραιότητα των οικείων περιούχων Natura.

γ) η Ελληνική Δημοκρατία παραβίασε το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, επειδή συμφώνησε για το έργο της Damco στη Νότια Εύβοια, χωρίς να έχει βεβαιωθεί ότι δεν θα παραβιάζει την ακεραιότητα των τόπων Natura 2000 GR2420012 και GR2420091

δ) η Ελληνική Δημοκρατία παραβίασε το άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, επειδή συμφώνησε για διάφορα έργα αιολικών πάρκων στην Κρήτη, χωρίς να έχει βεβαιωθεί ότι δεν θα παραβιάζουν την ακεραιότητα των οικείων τόπων Natura 2000.

ε) οι ελληνικές αρχές παραβίασαν το άρθρο 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, επειδή δεν υπέβαλαν στην Επιτροπή τα έγγραφα που είχε ζητήσει στις 10 Ιουλίου 2012 και στις 26 Φεβρουαρίου 2013 με σκοπό να εξακριβώσει τη συμμόρφωση με την οικεία περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ.

Η Επιτροπή καλεί, σύμφωνα με το άρθρο 258 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την κυβέρνησή σας να της υποβάλει τις παρατηρήσεις της σχετικά

με τα προαναφερθέντα, εντός προθεσμίας δύο μηνών από την παραλαβή της παρούσας επιστολής.

Η Επιτροπή, αφού λάβει γνώση των παρατηρήσεων αυτών, ή σε περίπτωση που οι παρατηρήσεις αυτές δεν της διαβιβασθούν εμπρόθεσμα, διατηρεί το δικαίωμα να διαιτυπώσει, εφόσον συντρέχει λόγος, την αιτιολογημένη γνώμη που προβλέπεται στο ίδιο άρθρο.

Παρακαλώ δεχθείτε, Κύριε Υπουργέ, τη διαβεβαίωση της βαθιάς μου εκτίμησης.

Για την Επιτροπή,

Janez POTOČNIK

Μέλος της Επιτροπής

**ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΕΓΓΡΑΦΟΥ
Για την Γενική Γραμματεία**

Jordi AYET PUIGARNAU
Διευθυντής της Γραμματείας
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ